

Cenzūros neleista

Minėdami Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 60 metų sukaktį turėjome progos apžvelgti ano laikotarpio tarptautinę padėtį Europoje ir įvykius Lietuvoje. Šio laikraščio skiltyse buvo aprašyta 1918 m. padėtis Rytų fronto ir derybų Brastose; buvo atpasakota britų spaudos (The Times) atsiliepimai apie lietuvių tautos pastangas išsikvototi laisvę, ir pagaliau buvo duotos D. Britanijos užs. reik. ministerijos dokumentų ištraukos, vaizduojančios anuometinę Lietuvos diplomatinę veiklą. Nemažai istorinių dokumentų, kurių mes nepamiršime, yra įvairių kraštų bibliotekose bei archyvuose.

Turėdami tokius gausius šaltinius, atrodytų, Lietuvos istorikai galėtų parašyti objektyvią to laikotarpio istoriją. Tačiau, Lietuvai nustojus nepriklausomybės, svetimųjų valdžia neleidžia tėvynėje esantiems istorikams aprašyti tą laikotarpį bešališkai. Išeivijoje gi gyvenantiems istorikams darba ap sunkina ta aplinkybė, kad archyvai, esantieji Lietuvoje, jiems yra neprieinami.

Kaip pavyzdį galima būtų nurodyti patį Vasario 16 d. Nepriklausomybės aktą, kurio paruošimo aplinkybės buvo aprašę to akto pirmasis signataras dr. Jonas Basanavičius knygoje „Dėl Vasario 16 d. 1918 m. Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo“. Ta knygotė buvo atspausdinta tuo laiku okupuotame Vilniuje 1926 m.

Atsimenant ano meto Lietuvos-Lenkijos santykius, suprantama, kad ta knygotė nepriklausomoje Lietuvoje buvo mažai žinoma. Jos turinys, kaip vienas iš reikšmingiausių dr. J. Basanavičiaus darbų, turėtų būti atspausdintas jo „Rinktiniuose raštuose“, 1015 psl. knygoje, kuri buvo „Vagos“ leidyklos išleista 1970 m. Vilniuje. Tačiau „Rinktinių raštų“ įvade, net nepamatinėjus to rašinio pavadinimo, buvo tiek pasakyta:

„Apie vokiečių okupacijos žiaurumus Pirmojo pasaulinio karo metais J. Basanavičius parašė straipsnį, vėliau išleista atskira brošiūra, tačiau okupanto politinėms pinkslemėms jis nesugebėjo atsispirti. Jis jį visų greičiausiai ir nesuparė... Drauge su kitais J. Basanavičiaus pasirašę aktą, skelbiantį Lietuvos sujungimą su Vokietija, ir pritarę Urahko kvietimui ir karalius. Keldamas ir palaikydamas tautos nepriklausomybės, Lietuvos valstybės idėją „J. Basanavičius ją įsivaizdavo kaip Lietuvos buržuazijos viešpatavimą, iš esmės buvo jos interesų gynėjas.“

Tai yra aiškus istorijos falsifikavimas, nuolat kartojamas kituose leidiniuose, kurie išleista okupuotoje Lietuvoje. Todėl buvo būtina mūsų istorikams išeivijoje parašyti naujųjų laikų Lietuvos istoriją objektyviai. Tas darbas, kaip žinome, jau yra pradėtas.

Norėdami tokiu būdu aprašyti Lietuvos nepriklausomybės atstatymo laikotarpį, mūsų istorikai negalėjo praleisti dokumento, kurį paruošė tautos patriarchas, pasirašęs nepriklausomybės paskelbimo aktą.

Todėl vienas laisvame pasaulyje gyvenęs Lietuvos istorikas paprašė iš Vilniaus bibliotekos prisųsti dr. J. Basanavičiaus parašytas knygotės fotokopiją. Į tai jis gavo atsakymą, parašytą rusiškai: „Kniška nepodležit vysilke“ (knygotę išsiųsti neleidžiama). Tai posakis, primenantis caro laikų spaudos draudimą, kurį 1904 m. panaikinus, V. Kapsukas rašė (t. I, 296 p.):

„bent galima bus dabar laisvai platinėti... knygeles ir daugelį kitų „nekalčių“ raštų, nereikės bent tokių raštų su neišpašakytu sunkumu gabenti per sieną, nereikės jų slėpti, sėdėti už juos kalėjimuose, keliauti į Rusijos tyrus; bent tokią spaudą iškovojus pasikeis kiek tautos gyvenimas, greitesniais žingsniais jis eis pirmyn“.

Gyvenimas pasikeitė, bet ar ilgam? Ką leido caras Nikolajus, uždraudė Kapsuko draugas, raudonasis caras.

Uždraustos išvežti iš Lietuvos dr. J. Basanavičiaus knygotės vieną egzempliorių mes radome Britų muziejaus bibliotekoje, Londone. Mandydami, kad kas anais laikais iš tikrųjų vyko Lietuvoje yra įdomu ne tik istorikams, bet ir eiliniam mūsų skaitytojų, dr. J. Basanavičiaus 19 psl. knygotę, sovietų cenzūros neleista išsiųsti, atspausdinsime mūsų skiltyse.

Londono šv. Kazimiero parapijos klebonas
kun. dr. JONAS KEVICKIŲ,
jo mylimai mamytė mirus,
nuosirdžiai užjaučia ir kartu liūdi
Dainavičės

BATUN ATSTOVAI JUNGTIMESE TAUTOSE

BATUN (Baltic Appeal to the United Nations) atstovai balandžio mėn. buvo susitikę su Kolumbijos, Indijos, Japonijos, Nigerijos, Trinidado ir Tobago, JAV ir Venesuelos atstovais Jungtinėse Tautose ir įteikė jiems vienuolika dokumentų apie žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje ir Estijoje.

Tie dokumentai dar buvo pasiųsti Austrijos, Irano, Olandijos ir D. Britanijos delegacijoms.

Dokumentuose kalbama apie Lietuvoje gyvenančio rusų Viktoro Vasiljevo ir jo šeimos persekiojimą, apie atsisakymą leisti išvažiuoti iš Sov. Sąjungos, apie draudimą atkalbėjusiems lietuviams politiniams grįžti į savo kraštą, apie B. Gajausko areštą (tada jis dar nebuvo vertėmistas), apie Algirdo Ziprės skundą Sov. Sąjungos prokurorui Rudenkai, kad Permės psichiatrinėje ligoninėje jis buvo vertėmistas imti jį žalojančius narkotikus ir nežmoniška elgesį su juo, apie V. Petkaus ir A. Terlecko areštą ir kt. Estų vardu pateikti parodymai teisme penkių estų demokratinio sąjūdžio narių, kurie „nusikalto“ ir buvo teisiami, kad rašė Jungtinėms Tautoms, prašydami atstatyti Estijos nepriklausomybę ir žmogaus teises.

REFERENDUMAS ITALIJOJE

Italijoje buvo prarastas referendumas, per kurį gyventojai turėjo pasisakyti dėl dviejų įstatymų, kuriuos neseniai priėmė parlamentas. Pirmas lietuvių priemonė kovai su terorizmu, o antras — dėl subsidijų iš valstybės išdo politinėms partijoms. Referendume turėjo dalyvauti 41 milijonas balsuotojų, dalyvavo 81%. Už griežtesnės priemonės prieš terorizmą pasisakė 23.300.000 balsavusių, t. y. 77%. Už politinių partijų finansavimą balsavo 17 milijonų, prieš — 13 milijonų. Valdančioji krikščionių demokratų partija yra patenkinta referendumo rezultatais.

MASKVA NEATSILIEKA...

Po to, kai amerikiečiai apkaltino rusus šnipinėjus Amerikos ambasados rūmuose, Maskvoje, dabar sovietų dienraštis „Izvestija“ metė kaltinimą amerikiečių adresu.

„Izvestija“ sako, kad 1977 m. liepos mėn. Amerikos ambasadorius buvo pakviestas į Sovietų užs. reik. ministeriją, ir jam buvo pasakyta, kad ambasados tarnautoja Mortha Peterson yra nepageidaujama Sov. Sąjungoje. Ji, esą, bandžiusi padėti po tiltu stūtinį su auksu, foto aparatais, instrukcijomis ir nuodais. Rusai tvirtina, kad neatsižvelgiant į tą perspėjimą, amerikiečiai ir toliau tęsė šnipinėjimą. Tokiu būdu vieni kitų kaltinimai tarp Vašingtono ir Maskvos vis labiau plinta.

LIETUVIAI DEMONSTRACIOJE PRIEŠ L. BREŽNEVĄ

Kai Brežnevas lankėsi Vokietijoje, prieš jį buvo suruoštos demonstracijos, kuriose dalyvavo ir apie 60 lietuvių.

Demonstracijoje buvo nešamos dvi didelės trispalvės ir plakatai su šūkiais, kuriais reikalaujama laisvės Baliai Gajauskui, Viktorui Petkui, Petriui Paulaičiui, Šarūnui Žukauskui, Nijolei Sadūnaitei, Petriui Plumpai ir kitiems politiniams kaliniams. Keletą plakātų su N. Sadūnaiteis portretais nešė Essen vokiečių grupė.

Sovietų ambasada buvo įteiktas raštas, skirtas L. Brežnevui ir reikalaujantis laikyti Helsinkio susitarimų ir paleisti už žmogaus teises kankinamus kalinius. Prie rašto pridėtam sąrašė buvo ir N. Sadūnaiteis ir V. Petkaus pavardės.

Demonstracija norėjo pasinaudoti naciai, bet jiems griežtai buvo šaukiama: „Šalin, naciai!“

ČEKOSLOVAKIJOJE SUIMTAS „ANKETOS“ AUTORIS

1968 m. Čekoslovakijos rašytojų sąjunga turėjo apie 400 narių (dabar turi 181). Kai Sov. Sąjunga užėmė kraštą ir perdavė jį valdyti savo šalininkams, daugumas rašytojų buvo išmesti iš sąjungos, ir leidyklos nebeleidžia jų darbų.

Tai tie atstumtieji įteigė pograndinę leidyklą „Padlock“, kuri vien per paskutiniuosius ketverius metus esanti išleidusi apie 150 knygų. Valdžia lyg ir pro pirštus žiūrėjo į tas pogrindines gaminamąsias knygas, bet dabar suėmė rašytoją Jūrį

Grusą, kurio romanas „Anketa“ buvo išleistas tos pograndinės leidyklos. Jis kaltinamas kurstymu ir gali būti nuteistas nuo 6 mėnesių iki 3 metų kalėti.

Tuoju reaguavo kiti rašytojai, taip pat, žinoma, atstumtieji. 20 jų pasirašė laišką, kuris išsiuntinetas pasaulio rašytojams ir jų organizacijoms (tarp jų pasirašiusių yra tokie plačiai žinomi rašytojai, kaip Havel, Kahout, Klima, Vaculík). Laiške sakoma, kad valdžia, suimdamą Grusą, peržengė ribą, kuri skiria politiką ir literatūrą. Pirmasis meninio literatūros kūrinio teismas, sako, būtų reto įdomumo spektaklis net ir neraštinguose pasaulio kraštuose. Grusa, sako, valdžiai buvo geras taikiny, nes jo vardas dar nežinomas plačiau pasaulyje, bet jis apsirinkanti, nes romanas „Anketa“ paruoštas spausdinti Šveicarijoje ir Prancūzijoje.

FONDAS DISIDENTAMS ŠELPTI

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba atidarė banke specialią sąskaitą fondui, kurio lėšos bus naudojamos šelpti lietuvių ir kitų tautybių vargan patekusiems disidentams ir jų šeimoms.

Pirmiausia rūpinamasi padėti B. Gajauskui ir jo senutei motinai, gen. P. Griorenkai, P. Paulaičiui, V. Petkui ir N. Sadūnaitei.

KARINĖS PASLAPTYS, KURIAS ISSINĖSĖ PROFESORIUS IS RYTŲ VOKIETIJOS

Pernai metais už Čilės komunistų Rytų Vokietija sutiko išleisti iš kalėjimų į Vakarų 11 kalinių, tarp jų ir 1968 m. iki gyvos galvos nuteistąjį prof. Adolphą Henningą Fruchtą, kuris tokios sunkios bausmės susilaukė „už rimtą nusikaltimą, pasitarnaudamas imperialistų slaptosioms tarnyboms“, kaip po teismo rašė oficialioji žinių agentūra. Jis buvo nuteistas kaip šnipas.

Dabar jis Vakarų Vokietijos magazinui „Der Spiegel“ papasakojo, kad Vakarams išdavęs Varšuvos pakto kraštų pasirodymą bakteriologiniam karui. Rytų Vokietijoje buvo prigaminata baisybė cheminių ginklų, daug stipresnių už nervines dujas, kurias vokiečiai panaudojo antrajame pasauliniame kare. Žmogui nužudyti užtektų kelių milijoninių gramų dalių. Profesorius susirūpino dėl to, kad nebuvo išrastas metodas, kaip tuos nuodus naudoti, dėl to jis nutarė painformuoti vakariečių žvalgybą.

Tą ginklą buvo ruošiamasi panaudoti prieš amerikiečių personalą, kuris aptarnauja radarą stotis Arktikoje. Be to, pastatė Berlyno sieną, buvo ruošiamasi dideliems manevrams, kurių tikslas — pulkti Vakarų Berlyną.

Prof. Frucht suteiktųjų žvalgyboms žinių vakariečiai neskelbė bijodami, kad tuo neigąsintų berlyniečių.

ERFURTO KARNAVALO AUKOS

„Der Spiegel“ paskelbė, kad Rytų Vokietijos Erfurto mieste gegužės 28 d. karnevalo metu įvyko smarkios muštynės tarp policijos ir jaunimo. Suimtieji sukišti į kalėjimus.

Moteris fotografavo policininkus, kurie varinėjo jaunuolius nuo pievelės. Kai policininkai pabandė atimti iš jos aparatą, o policijos šuo dar įkando tai moteriai į petį, žiūrovai puolė policiją — apmėtė ją akmenimis ir buteliais. Muštynėse dalyvavo 600-700 daugiausia jaunuolių.

Rytų Vokietijos užsienio reikalų ministerija paneigė žinias, kad gegužės 1 d. Wittenberge keletas buvo sužeista, kai lazdomis ginkluota policija, padedama šunų, išvaikė apie 300 žmonių, susirinkusių pareikšti protesto dėl didelių maisto kainų.

PASTANGOS POZITYVIAI ATSAKYTI Į KALTINIMUS

Amerikos žemyno televizijoje rodomas tendencingas filmas „Holocaust“ — lietuviai kaltinami žydų naikinimu.

JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyba nutarė paskirti 500 dol. stipendiją lietuviui mokslininkui, kad jis paruoštų mokslinį dokumentinį veikalą apie nacijų okupaciją ir nacių vykdytą Lietuvoje žydų mažumos žudymą.

Norima, kad veikale būtų išryškintos Lietuvos laikinosios vyriausybės pastangos 1941 m. padėti žydams.

Gedulingas Birželis

BIRŽELIO MĖNESĮ lietuviai mini dvi gedulingas sukaktis. Kai 1940 m. birželio 15 d. naciai puolė Paryžių, Stalino-Hitlerio sandėrininkas Sovietų Sąjunga, įsiveržusi į Lietuvą, užslėpino jos laisvę ir nepriklausomybę. Po metų, 1941 m. birželio 14-20 d. d., per sovietinį masinį terorą Lietuvoje žuvo apie 5.000 gyventojų ir 35.000 vyrų, moterų bei vaikų buvo išvežta į Gulago salyną. Šią deportaciją, iki 1952 metų, sekė kitos — iš viso palietusios apie 400.000 asmenų. Daugelį išvežtųjų pakirto nežmoniškos sąlygos: šaltis, ligos ir badas vergų stovyklose. Abi birželinės gedulo sukaktys yra glaudžiai viena su kita susijusios — antrąjį yra pirmosios neišvengiamas išdava. Lietuvai primesta komunistinė sistema atnešė tautai didžiąją kančią — genocidą.

Jau 38 metai, kai Lietuvą gniaužia sovietinė okupacija, bet Lietuva yra tautinio susipratimo pavyzdys, ir lietuvių pasiryžimas būti laisvais ir nepriklausomais yra nepalūžęs.

Lietuvių ryžtinga laikysena prieš svetimųjų jungą ir atgyvenusią totalitarinę santvarką sovietinėje imperijoje yra daugeliu atžvilgiu išskirtinė. Paskutiniomis žiniomis, Lietuvoje nuolat pasirodo septyni pogrindžio leidiniai. Nors engiama ir persekiojama, tebegyvena lietuviškoji Helsinkio grupė. Itin ryškus yra tautinio išdidumo jausmas, kurį pastebėjo Paryžiaus dienraščio „Le Monde“ bendradarbis, 1978 metais lankęsis Lietuvoje. Vakarų žurnalistai, rašydami apie disidentų judėjimą Sovietų Sąjungoje, dažnai mini ribotą aktyvystų skaičių ir rusų masių abojumą. Visai kitaip yra Lietuvoje, kur tautiniai ir religiniai aktyvistai randa galingą atramą plačiausiosios gyventojų sluogniuose. Paradoksinė prasme, kaip tik Partijos nariai ir jų kolaborantai turėtų būti vadinaimi disidentais, nes jie eina prieš visuotinio nusistatymo srovę.

Nors Stalino laikų masiniai išvežimai jau nebevykdomi, Brežnevas tebetiesia, kad ir mažesniu mastu, Gulago salyno politika. Lietuviai, perėję sovietinio teismo komediją, tebesuončiami ir darbo stovyklas vien tik už tai, kad nori praktiškai vykdyti žodžio ir minties laisvę, kuri jiems yra sovietų konstitucijos garantuota. Ankstesnis teroras tebetiesiamas. Paskutiniąjį jo auką yra Balys Gajauskas, anksčiau jau iškaljęs 25 metus Gulago salyne, o 1978

metais vėl nuteistas dešimčiai metų griežto režimo stovykloje ir penkeriems metams nutėmimo. Gajauskas nuteistas vien dėl to, kad rinko istorinę medžiagą apie lietuvių partizaninį judėjimą 1944-1951 metais. Lietuviškosios Helsinkio grupės narys Viktoras Petkus taip pat laukia teismo, ir jam gresia ilgas įkalinimas.

Per 38 sovietų okupacijos metus totalitarizmas Lietuvoje iš esmės nepasikeitė, bet taip pat nepasikeitė ir lietuvių tautos ryžtas atgauti laisvę ir nepriklausomybę.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas

JAPONIJA KINIJOJ IR RUSIJOS ŽAIDIMUOSE

Baigiantis antrajam pasauliniam karui, Sov. Sąjunga suskubo užimti Kuriluose Japonijai priklausiusias salas — Iturupą, Kunasari, Šikotaną ir Habomajų. Dėl to abu kraštai ligi šiol dar nėra pasirašę taikos sutarties. Tariamasi, bet niekaip nesusitariama, nes japonų pagrindinė sąlyga yra: atiduokite salas!

Japonija palankiai žiūri į galimybę pasirašyti taikos ir draugiškumo sutartį su Kinija. Prie Taiwano yra Senkaku sala. Japonija reiškia į ją pretenzijas, ir Kinija linkusi ją atiduoti Japonijai, jei būtų pasirašyta sutartis. Deja, Sov. Sąjunga pradeda kelti triukšmą, kai tik aiškėja, kad sutartis gali būti pasirašyta. Japonija jau kelis kartus buvo ispėta, o birželio mėn. pradžioje Kosyginas pasakė kalbą, kuri buvo skirta vien tam reikalui. Kaip, girdi, Japonija gali išdrįsti pasirašyti taikos sutartį su tokiu kraštu, kuris kursto karą prieš Sov. Sąjungą? Kas būtų, jei Sov. Sąjunga pasirašytų sutartį su tokiu kraštu, kuris skatina karą prieš Japoniją?

Matyt, norėdama Japoniją įbauginti, Sov. Sąjunga gegužės pabaigoje suruošė manevrus vienoje tų salų — Iturupe. Manevruv apie 1.000 karių, skraidė sovietiniai helikopterai ir transportiniai lėktuvai, plaukiojo laivai. Japonija pareiškė protestą, kad tie manevrai yra pavojingi, neteisėtai tokioje vietoje ruošiami ir pažeidžia jos teritorinius vandenius. Bet protestas praleistas negirdomis.

Japonijos vyriausybė ir gyventojai nerūpina ir dėl visų grasinimų ir dėl manevrų. Kai kurie japonų generolai pabrėžtinai reiškia nuomonę, kad Sov. Sąjunga iš tiesų gali pulsti Japoniją.

Septynios DIENOS

— Derybose, kurios vyksta Vienoje dėl tarpusavio ginklavimo sumažinimo tarp Varšuvos pakto kraštų ir NATO, Sov. Sąjunga pasiūlė sumažinti abiejų pusių kariuomenes iki 700 tūkstančių karių Vidurinėje ir Rytų Europoje. Vakarų valstybės dabar svarsto sovietų pasiūlymą.

— Buv. Amerikos bokso čempionas Muhammad Ali atvyko į Maskvą, kur jį pakvietė Sovietų sporto komitetas. Jis tikisi pasimatyti su prez. Brežnevui ir nuvažiuoti į Taškentą ir Samarkandą, kur norėtų pasimelsti musulmonų mečetėse.

— Laukams tręšti lėktuvus su trimis vokiečiais iš Rytų Vokietijos atskrido į Vak. Vokietiją ir nusileido prie Kasselio. Kitas vokiečių, Rytų Vokietijos pasienio sargybinis, perlipo Berlyno sieną ir su visais ginklais pasidavė britams.

— New Yorko teismas nuteisė žudiką Davidą Berkovičių 315 metų kalėjimo.

— Kinijos užs. reik. ministeris Huang Hua, viešėjęs Turkiijoje, pasakė, kad Sov. Sąjunga ketina „apsupti Vak. Europą“.

— Birželio 12 d. žemės drebėjimas Japonijoje padarė daug nuostolių. Žuvo daugiau negu 20 žmonių, sužeista — 350.

— Sovietų poetas Eugenijus Jevtusenko (43 m.) apsigėdė Maskvoje su angle Jane Butler (25 m.), savo poezijos vertėja.

— JAV kongreso komisija sugėdino ir bendradarbiavimui Europoje tirti paskelbė, kad iš 58 narių, kurie Sov. Sąjungos respublikose priklausė grupėms Helsinkio sutarimų vykdymui sekti, šiuo metu yra suimta 20 narių. Dviems nariams, kuriems Sov. Sąjunga leido išvykti į užsienį, gen. Grigorenkai ir Tomui Venclovai, atimta pilietybė.

— Švedijos miestelyje Boraas viešbučio gaisro metu žuvo 22 abiturientai, kurie dalyvavo išleistuvių balluje. 55 moksleiviai buvo sunkiai sužeisti.

— Genuvos policijos puskarininkis Antonio Adamo, Italijoje, užvedė teisme bylą, prašydamas anuliuoti jo vedybas, nes pagal naują įstatymą (sulyginus vyrų ir moterų teises) šeima liko be vykdomosios valdžios. Policininko nuomone, įstatymas dėl lygių teisių ardo šeimos vienybę, kurios siekia Italijos konstitucijos 29 straipsnis.

— KGB agentai Maskvoje suėmė Amerikos pilietį J. Crawford, International

Harvester b-vės nuolatinį atstovą Sov. Sąjungoje. Amerikos konsulas negavo leidimo pasimatyti su suimtuju Lefortovo kalėjime.

— Britų ir Amerikos ambasados Maskvoje ketina pasiųsti tebetėbotojį į teismą, kur netrukus bus teisiamas rusų disidentas Aleksandras Ginzburgas.

— Birželio 15 d. atsistatydino Italijos resp. prezidentas Giovanni Leone, viešai paneigęs spaudos nepagrįstas žinias apie jo vengimą mokėti mokesčius.

— Rumunijos prezidentui Ceausescu viešint D. Britanijoje, tarp Rumunijos ir Britų lėktuvų pramonės b-vės buvo pasirašyta 200 milijonų svarų sterlingų vertės sutartis dėl lėktuvų pirkimo ir gamybos.

— Britų policija suėmė Anglo-Rumunų d-jos pirmininką Ion Ratin, kuris protestavo prie viešbučio, kur Rumunijos prezidentas buv suruošęs vaišes, prieš žmogaus teisių varžymą Rumunijoje.

— Saudi Arabijos teismas nuteisė kelis britus kalėjimo bausmėmis ir iki 200 rykščių kirčiais už alkoholio gamybą ir vartojimą musulmonų krašte.

— Santa Monica, Kalifornijoje, mirė dr. Mykolas Devenis (87 m.), buvęs Vorkutos kalnų, vėliau valstiečių laudininkų veikėjas Amerikoje.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. Tel. 01-7272470 Registered as a Newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Ake. Bendrovė.

Redakcija rankraščių taisy ir trumpina savo nuožlūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Prenumeratos kaina metams 10.00 sv. pusei metų — 5 sv.; dolerio kraštuose — 20.00 dol. metams; Vokietijoje — DM 45.

Už laikraštį kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesilima atsakomybės.

Vienoj skiltyje idėto skelbimo kaina 3.00 sv. už colį. Didesnį skelbimą atitinkamai brangiau.

Lietuvių dainos Amerikoje

Oi dainos dainelės, jūs mano patiekia!
Visi širdies skausmai pas jus

palieka...
Ant. Vienažindys

Vienas iš darbščiausių mokslininkų tremtyje yra specialistas etnologas ir folkloristas prof. dr. Jonas Balys. Jis yra paruošęs, suredagavęs ar parašęs 25 ar net daugiau tautosakos mokslo veikalų. Teisingai ir tiksliai jį, kaip mokslininką, apibūdina a. a. literatūros istorikas vadovėlininkas Domas Velička. Jis rašo: „Mažai kieno tepadamas, tas dvasinių liaudies turtų mylėtojas mažne kasmet išleidžia po tautosakos knygą. Kaip gerai pasirodusio mokslininko, jo darbai yra reikšmingi ne tik patiems lietuviams, bet ir svetimtaučiams. Kai kurie jo veikalai, išleisti angli

Stepas Vykintas

ir vokiečių kalbomis, svetimtaučiams mokslininkams tampa pirmaisiais šaltiniais mūsų tautos dvasiai pažinti“ (žr. „Lietuvių literatūra“ I t. 429 psl.).

Recenzuojamas dainų rinkinys yra nebe pirmas, o antras. Pirmasis pasirodė 1958 m. Deja, jo nebuvau gavęs, tai negaliu palyginti.

Suprantama, kad sunkiausių dainų rinkimo darbą atliko pats rinkinio redaktorius J. Balys. Jis pradžiai Amerikos susisiekimo priemonėmis apvažinėjo beveik visas didžiąsias ir mažąsias lietuvių kolonijas. Angliškame įvade jis būdingai pasakoja, kad žmonės dažnai jį klausdavo: „Ką jūs čia parduodate? — Nieko neparoduodu, bet perku liaudies dainas ir liaudies pasakas, bet už tai nieko nemoku.“ „Et, aiškiai matyt, kad čia yra tas „crazy man“, kuris nori paklausti dainų ir pasakų. Tai pažįstame jį iš laikraščių“. Ir šis „crazy man“ ieškojo kitų tokių „crazy“. Ir jį surado, net apie 60, kurie jam talkininkavo. Artimiausio jo talkininkai buvo Uršulė Žemaitienė ir Juozas Būga. Abu jau mirę, ir abu didžiai nuopelnę tautosakos mylėtojai. Žemaitienė įdainavo gausingus dainų lobius. Ji buvo ta Vienažindžio „miško gegužė“, kuri iš skausmo iškavė. Jos ištarti žodžiai tebūnie kiekvienam lietuviui testamentas: „Kas tik yra lietuviška, aš labai vertinu ir branginu“.

Reikia nusilenkti ir atiduoti pagarbą ir visiems kitiems dainininkams-ėms, kurių fotografijos yra įdėtos knygos pabaigoje. Apgailestauju, kad dėl vietos stokos negaliu čia surašyti jų visų vardų ir pavardžių, bet jie visi yra brangūs mūsų tautos lobių saugotojai ir išlaikytojai.

Šios knygos turinį sudaro: įvadas (introduction) lietuviškai — 39 psl., papildymas, dainų rinkinių, išleistų Amerikoje, sąrašas — 7 psl. „Symposia on Folklore“ angliškai — 5 psl., Svajonių ir meilės dainos (1 — 108 dainos, vestuvių dainos) 109-354, dainos apie šeimos gyvenimą (355-404), mašlaitių dainos (405-431), dainos apie kareivijavimą (432-485), darbo dainos (486-601), metinių švenčių dainos (602-632), dainos apie gamtą (633-652), vaikiškos dainos (653-669), humoristinės dainos (670-702). Iš viso 702 dainos. Knygos pabaigoje dar duota dainų metrika, dainų pradžios rodyklė ir dainininkų pavardės. Lietuviškame įvade autorius supažindina

na skaitytojus su rinkinio kokybe ir jo suredagavimu, pagalbininkais, dainų klasifikavimo problemomis, jų dorovine verte. Įvado gale pateikia gražių kelionės įspūdžių, iš kurių sužinome, kaip senieji Amerikos lietuviai išlaikė kalbą ir dainas. Keturis simpoziumai angliškai buvo išspausdinti Indiamos u-1953 m. Čia jie pakartoti. Jie bus naudingi anglosaksų tautosakininkams.

Šio rinkinio dainų tematika yra įvairi ir įdomi. Meilės simbolika ir realybė, tėvų, brolių ir sesučių meilė, kasdieniniai vargai ir rūpesčiai, darbai ir pramogos, carinės priespaudos žiaurumas ir prievartinė kareivijavimo našta — viskas atsispindi šiose dainose. Šit kokia tragiška lietuvių našlaitėlės būklė!

— Oi Dieve, Dieve,
Dievuli brangiausias,
Kur aš pasidėjau
Jauna siratėlė?

Tėvelis jau senas,
Motulė po žemi,
Vyriausias brolis
Už tėvynę žuvo.

Kovojo su lenkais,
Su rusais plėšikais,
Už dzūkų šalelę
Paguldė galvelę.

(Žr. 178 psl.)

Kitoj dainoj lietuvis berniškundžia, kad geriau būtų visai negimęs, nei už svetimą tėvynę savo kraują liejęs. Carų laikų kareivijavimo tragizmas yra pasikartojantis reiškinys ir dabartinėje komunistinėje Lietuvoje.

Šios dainos yra labai vertingos literatūrinio požiūriu. Kai kurios iš jų savo grožiu pralenkia žymiųjų mūsų poetų dainininkų eilėraščius. Įsiskaitykite 115 dainą, kur berniškis vilioja mergelę:

Pas mus kalneliai auksinėliai,
O ir tikteliai sidabrėliai.

Pas mus upelės vynu tekla,
Iš pakraštėlių medum kvepia.

Pas mus kalneliai juodžemėliai,
O ir tikteliai aržuolėliai.

Pas mus upeliai vandenėliai,
Iš pakraštėlių švendrynėliai.

Pas mus dienelės rūpestėliai,
O vakarėliai ašarėliai.

(Žr. 50 psl.)

Tokių perliukų auksinėlių čia racite ne saujom, bet riešukuom. Gausybė čia ir literatūrinių puošmenų: epitetų, tropų, figūrų. Kokia puiki hiperbolė: kur mudu stovėjom — žolėlė nedygo, kur mudu kalbėjom, žemėlė drebėjo!

Vertingos šios dainos ir filologiniu požiūriu. Čia kalbininkas suras nemažą senų formų, retų žodžių, dialektinių įdomybių. Aukštaitis skaitytojas nesupras, kaip galima nu rankų numauti žydėlius, bet kalbininkas tuoj žinos, kad tai žemaičių dūnininkų tarmės daina. Dūnininkai ištaria uo — ū, ie — y.

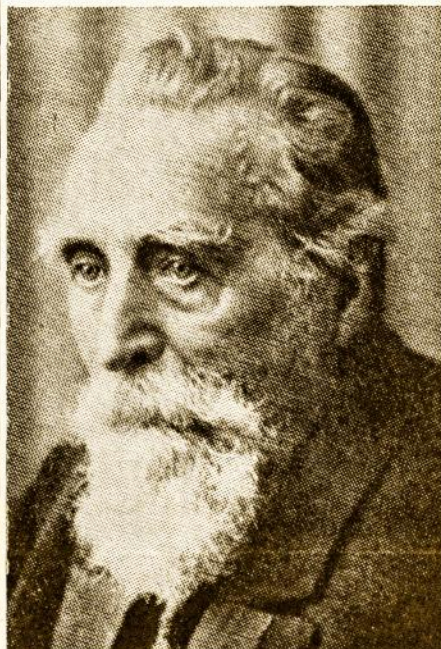
Sakoma, kad iš dainos žodžių neišmes. Šie žodžiai būdingi ir laikotarpiui. Dauguma šių dainų yra padainuotos senųjų lietuvių, kurie pabėgo į Ameriką XIX amž. gale ar XX amž. pradžioje. Jie atsivežė dainas, rusų caro laikais dainuotas. Todėl jose tiek daug slavizmų. Pvz.: čėsas — laikas, zercolas — veidrodis, razumas — pro-

tas, prauda — tiesa, pijokas — girtuoklis, vaiskas — kariuomenė, vaina — karas, ulyčia — sodžius, strielba — šautuvas, tavoras — prekė, arielka — degtinė, torielka — lėkštė, smertis — mirtis etc. Kai kurie barbarizmai bus ir kalbininkams sunkiai surandami, pvz.: kolytis — girtis (ukrainiečių chvaliti), čepčius — kepuraitė (gudų čepec). Čepčius dar reiškia galvos aprišalą, nuuometą, susinaplojusius siūlus, susivėlusius plaukus, vilnas, taukus ant pilvo, taukinę (žr. Liet. kalbos žodyną, II tomo 69 psl.). Pasitaiko ir germanizmų, amerikonizmų. Pvz.: stuba — pirknia, ktrygė — karas, vakta — sargyba, tintelė — rašalas, liustaunas — linksmas etc. Būdinga, kad amerikonizmų yra nedaug. Kai kurie barbarizmai autorias yra paaiškinę, bet dauguma bus jauniems skaitytojams nesuprantami. Būtų buvę labai naudinga paruošti ir barbarizmų žodynėlį.

Šiame rinkinyje pasitaiko ir rašybos klaidų ar nevienodumų. Vienur rašoma aukštas su g, kitur su k. Vienur tas pats mažybė su ilgąja e, kitur su trumpąja e. Iš pradžių maniau, kad čia tarmių skirtumai, bet paskui pastebėjau, kad toj pačioj dainoj yra rašyba nevienoda.

Nežiūrint šių mažų trūkumų, skaitykite, grožėkitės ir dainuokite tas dainas, kurios patiks ir kurios bus širdies paguoda.

Lietuvių Dainos Amerikoje. Antrasis rinkinys. Surinko ir suredagavo Jonas Balys. Lietuvių Tautosakos Leidykla. Silver Spring, Md. 1977 m. XLI-342-XII psl. Kai na 8 dol. Užsakyti galima šį rinkinį ir dainų gaidas ne mažiau kaip už 10 dol. Šiuo adresu: Lithuanian Folklore, 1105 Chiswell Lane, Silver Spring, Md. 20901. USA.

Dr. J. Basanavičius (1851-1927)

T. VENCLOVOS POEZIJOS KNYGOS PRISTATYMAS

„Santara-Šviesa“ Čikagos Jaunimo centre surengė Tomo Venclovos poezijos knygos „98 eilėraščių“ pristatymą, kuriam vadovavo L. Mockūnas.

Toje popietėje dalyvavo ir pats T. Venclova, papasakojo apie knygų leidybą sovietijoje ir užsienyje ir paskaitė eilėraščių iš knygos ir naujų, kurių parašė remdamasis kelionės į Australiją įspūdžiais.

Lietuviai senoje Britų Enciklopedijoje

Britų Enciklopedijos XI laidoje, kuri iš spaudos išėjo 1911 metais, apie Lietuvą rašė Otto Henker, Ph. D. ir princas Peter Alexeivitch Kropotkin. Nieko ypatinga ir nieko nauja jie neparašė, bet labai įdomu, kaip tie du žmonės, ir dar nelietuviai, žūrėjo į Lietuvos praeitį.

Lietuviai ir latviai, rašė jie, yra dvi giminingos indoeuropiečių tautos, kurios senais laikais turėjo užėmusios keletą rusų provincijų. Jos apsigyveno prie Baltijos jūros Nemuno ir Dunojaus upių baseine. Didelės lietuvių kolonijos gyvena Amerikos Jungtinėse Valstybėse. Iš viso jų yra 3,5 milijono (latvių apie 1,3 mil.).

Mažai žinoma apie šių tautų kilmę, ir visai nieko nežinoma, kada jie į šį kraštą atvyko. Ptolomejus mini, kad lietuviai X šimtmetyje įjau buvo žinomi Litva vardu.

Lietuviai senovėje gyveno miškuose, atsiskyrę nuo kitų tautų. Dėl to jie išlaikė savo tautines savybes. Kryvių Krivaitis buvo vyriausias kunigas ir kartu vyriausias teisėjas. Vaidelutės ažuolynuose atnašavo dievams aukas. Dar ir dabar, ypač Latvijoje, ažuolynai yra labai gerbiami.

Lietuviai X šimtmetyje buvo susiskirstę į tris pagrindines gimines: prūsai, latviai ir lietuviai. Lietuviai buvo vadinami Litva, arba lituvininkai. Atrodo, kad ir krivičiai, kurie gyveno apie Smolenską, priklausė šiai giminei. Bet šiuo metu jie yra daugiau slavai nei lietuviai. Jie taip pat gyveno miškuose ir buvo susiskirstę į daug padarmių.

Senovėje Lietuva buvo atvira vietovė: neturėjo miestų nei pilių. Dėl to ir tas žemes kėsinosi rusai ir teutonai. Tik vėliau lietuviai ir žemaičiai sukūrė valstybę. Ringoldas pats pirmasis organizavo pasipriešinimą slavų invazijai. Vėliau jo sūnus Mindaugas kovojo ir prieš teutonų invaziją. Mindaugas apsikrikštijo 1250 metais, ir popiežius Inocentas IV atsiuntė jam lietuvių karaliaus vainiką.

Lietuviai rusų okupacijos laikais gyveno daugiausia Kauno, Vilniaus, Suvalkų ir Gardino gubernijose. Lietuviai yra gražaus sudėjimo, pailgo veido, puikių savybių. Jų labai šviesūs plaukai, jie yra mėlynakiai. Švelni oda juos skiria nuo lenkų ir rusų. Drabužiai lygūs, daugiausia pilkos spalvos.

Beveik visi lietuviai yra žemdirbiai. Žemaičiai yra geri medžiotojai. Prekyba ir amatai yra kitų tautybių rankose. Lietuvių kalba yra labai sena. Pirmoji lietuviška knyga — Mažvydo Katekizmas — atspausdinta 1547 metais. Žymiausias anų

Atsiusta paminėti

Elta, Informacijos biuletenis prancūzų kalba, Nr. 37, 1978 m. balandžio mėn. Redaktorius B. Venskuvienė. Leidėjų adresas: 17, Avenue de la Tourelle, 94100 — Parc Saint — Maur, France.

Elta-Press, Informacijos biuletenis italų kalba, Nr. 2-3, 1978 m. vasaris-kovas. Redaktorius V. Mincevičius. Leidėjų adresas: Via Casalmonteferrato 33, 00182 Roma, Italia.

Prisikėlimo paparja Toronto — Tėvai Pranciškoniai, 25 metų sukakčiai atžymėti leidinys. Gausiai iliustruota 128 psl. knyga.

Mūsų Vytis, Nr. 1, 1978 m. Skautiškos minties jaunimo ir vadovų žurnalas, leidžia Akademinis Skautų Sąjūdis, Čikaga.

laikų literatūros veikalas yra Donelaičio (Donalčius 1714-1780) „Metai“, kurių pirmoji laida išleista Karaliaučiuje 1869 metais. Kitas žymus literatūros veikalas yra A. Baranaukos (Baranovski) „Anykščių šilelis“. F. Kelkis (F. Kelch) išleido pirmąjį lietuvišką laikraštį. Tarp 1834 ir 1895 m. apie 34 lietuviški leidiniai išleisti vien Amerikos Jungtinėse Valstybėse. Jau vėliau jaunieji lietuviai išleido „Aušrą“ (1883 m.).

Vik. Ignaitis

Su lietuviais pasaulyje

„EVENING STANDARD“ ATŽYMĖJO VINČA JOKUBAITĮ

National Gallery ilgai dirbusio ir dabar į pensiją išėjusio Vinco Jokubaičio nuopelnus ir sugebėjimus trumpai atžymėjo birželio 6 d. Londono „Evening Standard“.

LIETUVIŲ RASYTOJŲ DRAUGIJOS PREMIJA — DANGUOLEI SADŪNAITEI

Lietuvių rašytojų draugijos 1.000 dol. premija, kurios mecenatas yra Lietuvių Fondas, gegužės 27 d. Chicagoje paskirta Danguolei Sadūnaitei už poezijos knygą „Baltas ievos medis“. Į vertinimo komisiją, sudarytą LRD valdybos, įėjo Povilas Gaucys — pirmininkas, dr. Živilė Bilaišytė — sekretorė, nariai — Julija Švabaitė-Gylienė, dr. Kęstutis Keblys ir Česlovas Grincevičius. Premija paskirta balsų dauguma.

JURGIO BLEKAIČIO IR HENRIKO RADAUSKO POEZIJA

Čikagoje leidžiamas antrasis Jurgio Blekaičio poezijos rinkinys, pavadintas „Rudens ritmu“ (pirmasis, „Vardai vandenims ir dienoms“, buvo išleistas 1954 m.).

J. Blekaitis taip pat paruošė ir atidavė išleisti pomirtinį Henriko Radausko poezijos rinkinį.

MIRĖ DAIL. K. ŠIMONIS

Eidamas 91-uosius metus Kaune mirė ir birželio 7 d. Petrašiūnų kapinėse palaidotas pasižymėjęs dailininkas Kazys Šimonis.

K. Šimonis gimė 1887 m. rugpjūčio 25 d. Starkonių k., Šimonių vls., Panevėžio aps., ūkininko šeimoje. Mokėsi privačiai. Su piešimo pagrindais susipažino iš ukrainiečių dail. T. Ševčenkos. Vėliau dar mokėsi pas dail. A. Varną ir T. Daugirdą. 1927 m. Paryžiuje buvo surengęs savo kūrinių parodą, iš kurios vieną jo darbą — stilizuotą traktuotą lietuvišką kaimelį — įsigijo Liuksemburgo muziejus Paryžiuje.

1934-47 m. dail. K. Šimonis dirbo Kauno Meno mokykloje. Jis iliustravo daug lietuvių liaudies pasakų, dainų, vaikiškų knygų, projektavo dekoracijas teatrui. Plačiai visuomenei K. Šimonis daugiausia žinomas kaip tapytojas, savaip atkuriantis gamtos didybę ir grožį, jos begalinį formų ir spalvų įvairumą. Dailininko kūriniams būdingas gyvenimo džiaugsmas, poezija, romantika ir liaudiška fantazija. K. Šimonio kūrybiniame palikime — apie 2.000 drobių ir tiek pat piešinių. Iš žymesnių jo darbų paminėtini „Vėjas“, „Vilniaus gatvė“, M. K. Čiurlonio portretas (1928 m.), „Paukščiai skrenda“ (1929 m.), „Atžalynas“ (1957 m.) ir kiti.

1959 m. Vilniuje išleista dail. K. Šimonio prisiminimų knyga „Gyvenimo nuotraupos“.

MIRĖ MUZIKAS BALYS CHOMSKIS

Čikagoje gegužės 13 d. mirė muzikas ir muzikos kritikas Balys Chomskis. Lietuvoje jis, kunigas, vadovavo Kauno kunigų seminarijos chorui, o JAV dirbo fabrike.

„LAISKŲ LIETUVIAMS“ PREMIJOS

Jau devynioliktą kartą „Laiškai Lietuviams“ žurnalas buvo paskelbęs rašinių konkursą.

Šįkart I premija niekam nepaskirta. Antrąsias po 100 dol. gavo Nina Gailiūnienė ir Gražina Kiaušienienė, trečiąją (75 dol.) Nijolė Gražulienė, ketvirtąją (50 dol.) Dalia Staniškienė.

BAIGIAMAS SPAUSDINTI „KRONIKOS“ IV TOMAS

„Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ JAV jau baigiamas spausdinti IV tomas.

Pirmųjų trijų tomų buvo atspausdinta, kaip „Tėviškės Žiburiuose“ rašo Vladas Ramojus, po 5.000 egzempliorių (I tomas jau išparduotas).

Jos leidėjai padėjo kun. J. Petrošiui išleisti vieną „Kroniką“ prancūzų kalba, o prel. V. Mincevičių parėmė lėšomis, kad „Kronika“ būtų išleista italų kalba. Jos rūpesčiu ir lėšomis Loyolos universiteto leidykla sutiko išleisti stambų „Kronikos“ tomą anglių kalba.

RUOSIAMA T. VALIAUS MONOGRAFIJA

Aldona Valiuvienė ruošiasi išleisti Kanadoje gyvenusio neseniai mirusio savo vyro dailininko Telesforo Valiaus monografiją.

(bus daugiau)

Anais reikšmingais metais Vilniuje

Dr. Jonas Basanavičius

DĖLIAI VASARIO 16 D. 1918 M. LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBIMO

Dar spaudai uždraustai esant, apie 1880-90 metus pradėta Vilniuje lietuvių inteligentų rinktis; jų tarpe žinomiausias tuomet buvo inž. Petras Vileišis, Bartkevičius, kun. J. Ambraziejus ir k. Spaudą iš rusų valdžios 1904 m. atgavus, čia Vilniuje pradėjo dar daugiau inteligentų telktis, kurie grupavosi apie pirmąjį lietuvių dienraštį „Vilniaus žinias“ ir Ambraziejaus „Bitininką“. Kiek vėliau čia įsisteigus kitiems laikraščiams, kaip pav. „Lietuvos ūkininkas“ ir kiti, Vilniuje susisipietė daug šviesuolių lietuvių: inžinierių, advokatų, gydytojų ir kitų profesionalų. Vilnius tapo kultūros centras Lietuvai. Čia tapo 1907 m. įkurta „Lietuvių Mokslo Draugija“, „Dailės Draugija“ ir k. — iš Vilniaus ėmė skleisti šviesa visoje mūsų tėvynėje. Taip dalykai stovėjo iki to nelaimingo Didžiojo karo, kursai 1914 metais prasidėjęs, tiek vargų atgabend lietuvių tautai. Karo pradžioje, kada vokiečiai buvo užplūdę Lietuvos kraštą vakarų šone, Vilniaus lietuviai organizavo dvi labdarybės draugijas, kad galėjus sušelpiti nuo karo nukentėjusius: viena tautininkų demokratų įsteigtoji „Lietuvių Draugija“ nuo karo nukentėjusiems šelpiti“, kita kairiųjų „Lietuvių Draugija“ agronomijos ir teisių pagalbai dėl karo nukentėjusiems telkti“. Pirmos

komitetan išrinkti buvo: d-ras J. Basanavičius, Myk. Biržiška, kun. P. Dogelis, kun. L. Jezukevičius, adv. J. Kymantas, kun. J. Kutka, dvar. Don. Malinauskas, Ant. Smetona, kun. d-ras Stankevičius, agr. A. Stulginskis, jur. Jok. Šernas, dail. Ant. Žmuidzinavičius, p. Emilija ir d-ras Ant. Vileišiai; komiteto pirm. buvo išrinkta Antanas Smetona. Draugija buvo įsteigusi inteligentams valgyklą, 3 bendrabčius, 5 prieglaudas, kuriuose ir kuriose buvo susitelkę daugiausiai nuo karo nukentėjusių apie 600 vaikų, 30 senelių, pabėgusių nuo karo fronto. Galop vokiečių kariuomenei rugsėjo 18 d. 1915 m. užėmus Vilnių, iš Draugijos pasidarė dar ypatingas skyrius, kurs turėjo nusisamdęs Vilniuje daug namų, kuriuose gyveno apie 3000 pabėgėlių iš visos vokiečių užimtos Lietuvos, kuriuos reikėjo šelpiti: skyrius laikė 6 valgyklas įvairiose miesto vietose tremtiniams maitinti.

Kitos aukščiau minėtos Draugijos, kurios komitete pirmininkavo inžin. S. Kairys su padėjėju d-ru Domaševičium, veikimo sritis buvo daug mažesnė; ji laikė tik 3 vaikų prieglaudas ir 6 virtuves.

Prieš užimant vokiečiams Vilnių, lietuvių inteligentų ir k. dalis apleido miestą ir persikėlė Rusijos gilumon, liko čia tik tie, kurie buvo susitelkę apie paminėtas draugijas ir šiaip dar keletas asmenų.

Vokiečiams okupavus miestą, dabar užstojo sunkūs Vilniaus gyventojams laikai: jie tapo visame kame blaiviai suvaržyti ir akyklai dabojami; visi vietinės kalbose laikraščiai nustojo eiti, reikėjo tik pasikakdinti tomis iš karo žiniomis, kurias suteikdavo nuo galo 1915 metų Vilniuje okupantų leidžiamoji „Zeitung

der 10 Armee“, kiek vėliau „Wilnaer Zeitung“, o Kaune einant „Kownaer Zeitung“ ir lietuviams leidžiamoji „Dabartis“. Laikraščiuose buvo paduodama daugiausiai žinios apie karo su rusais ir prancūzais fronte sekmes; aprašinėjama karo ir kariuomenės reikalai. Pragyvenus tokiu būdu lietuvių tautai be savo laikraščių du metu, inteligentams lietuviams, susispietusiems apie savo Draugiją nukentėjusiems dėl karo šelpiti, besirūpinant, galop 1917 m. vokiečių karo valdžios buvo suteikta laisvė įsteigti lietuvių kalba laikraštis, kuriam duota „Lietuvos Aido“ vardas; redaktoriu išrinktas pats Draugijos pirmininkas A. Smetona. Pirmame laikraščio numeryje, kurs pasirodė rugsėjo 6 d. redakcija savo „pirmame žodyje“ tarp kito ko rašė:

Mes nusimanome, kaip sunkiomis aplinkybėmis tenka mums darbuotis; aplinkui karo pėdsakai, visur kur tik žvilgtelėsi, liūdna ir griaudu: čia griuvėsiai žolėmis apaugę, ten tuščias suirusio gyvenimo trobesys, ten vėl kitas koks skurdo reginys.

Visi betgi juntame karą galop einant. Nuilūdimė gimsta geresnės ateities viltis: tikimės stosiant ant griuvėsijų naują gyvatą, nebepanašią į tą, kuri buvo prieš karą. Lietuva be galo daug prisikentė: padėjo kitiems šokiui ar tokiu būdu vilkti ant savo pečių karo sunkenybių našta, pavargo, nustojo begalės žmonių ir turto. Kas gali atlyginti jai visus tuos nuostolius? Vien tiktai jos liuosybė. Tad nebeorime grįžti į Rusijos valdžią, kuri naudotų mus savo reikalams. Norime būti liuosi ir savo rankomis, kad ir kitų padedami, atstatyti nuniokotą Lietuvą.

Dr. A. Štromo raginimai (1)

V. Rastenis

— Kviečiame savo skaitytojus pareikšti nuomonę... — Tai žodžiai iš „E. L.“ Nr. 16 vedamojo p. adizijos kvietimas pasisakyti apie dr. A. Štromo Bradforde (ir daug kur kitur) dėstytas mintis. Šį kartą pasijutau kvietimą noriai bepriimti...

Tiesa, vedamojo tékmėje apie vieną dr. Štromo raginimą jau pasisakyta maždaug galutinė ir tolesnių diskusijų nebesidairanti nuomonė. Vedamojo gale pagedaujama pasisakymų tik apie kitą raginimą, apie „nepriklausomybinės programos“ rengimo reikalą.

Betgi pirmoji dr. Štromo tezė lietuviškos valstybingumui, sakyčiau, tikrai ne menkia, o gal net labiau svarbi reikala, kaip antroji. Jeigu lemiama žodį tariančiose vietose ta pirmoji tezė ir liks nepriimta, tai vistik būtų neteisu ir tuo susirūpinusiems net skriaudinga palikti ją atmetą, neišsiaiškinus, kodėl taip padaryta. Todėl kimbu į Jūsų pradinį pageldavimą, kvietusį atsilipti apie visus dr. Štromo raginimus. Užkliūv pirmiausia už to, kurį jįsai įsakmiai kreipė į Vliką ir ypač į min. S. Lozoraitį.

Beje, pavadindami tą raginimą tik siūlymu „sudaryti Lietuvos egzilinę vyriausybę“, sumenkinote jo prasmę. Dr. Štromo dėmesys yra nukreiptas į svarbesnį dalyką, negu tik egzilinę vyriausybę. Jis kalba apie Lietuvos valstybingumo pilnatį ir jos tęstinumo aptikrinimą. Tai yra, jis ragina mus neužmiršti, o jei kas užmiršome, tai prisiminti, kad, jo įsitikinimu, aukščiausias Lietuvos valstybės organas — respublikos prezidento institucija — neišnyko nei 1940 birželio 15, nei 1944 sausio 9, nes po A. Smetonos mirties prezidento postas ir titulas pagal prezidento Smetonos konstitucinį aktą teisėtai atiteko S. Lozoraičiui. Dabar dr. A. Štromas ragina nedelsiant ta pačia tvarka paskirti tolesnį įpėdinį tam postui ir titului perimti, kai ištiks toks reikalas. O tai gali būti padaryta tik pačiam dabar teisėtai dėvinčiam respublikos prezidento titulą S. Lozoraičiui konstitucine tvarka sudarius Lietuvos vyriausybę, arba bent paskyrus vien tik ministrą pirmininką.

Argi reikia dar aiškinti, kad dr. Štromo raginimas nesiriboja šiaip sau vyriausybės sudarymu, o kreipiamas visų pirma į parūpinimą įpėdinio Lietuvos respublikos prezidento institucijos teisiniam egzistavimui išlaikyti nenutrūkusiam.

Pirmas čia išartinas klausimas būtų — ar tikrai to reikia?

Žinoma, — ne absoliučiai būtinai. Juk ir taip jau gal 30 metų apie tos institucijos egzistavimą beveik neužsimenam, tai, sakytum, koks gi skirtumas, ar ji yra, ar jos nėra?

O jei, leiskime, ir diplomatijos šefo institucijos nebūtų, — kas tada? Ogi, turbūt, nebūtų itin tragiška. Antai latviai, esant juk neturi tokios institucijos, bet ir jų

valstybių teisinio pripažinimo ir diplomatinių institucijų veikimo pažiūri padėtis ne blogesnė už Lietuvos.

O jei ir pasiuntinybių su konsulatais nebeturėtume, — kas tada? Na, būtų tuščia, bet valstybės teisinio egzistavimo pripažinimas vistik galioj, kur jis yra buvęs pareikštas ir tebėra neatšauktas.

Pagalau, jei ir tas pripažinimas išnyktų (arba jeigu jo nebūtų nei buvę), — ar tada tai jau pasaulio galas? Turbūt ne. Tada tik dažniau prisimintumė, kad 1918-tais nei vienos iš čia ką tik minėtųjų gėrybių neturėjome, o nepriklausomybę vis dėlto laimėjome...

Bet, juokai juokais, o jau kone keturis dešimtmecius pusėtinai plačiai išsilaikęs Lietuvos valstybės teisinio egzistavimo pripažinimas — vistik labai gerai, kad yra. Ypač gerai, kad drauge dar yra ir tebeprapažįstamų pasiuntinybių su konsulatais. Dar geriau, kad yra ir diplomatijos šefo institucija. Ir — na, kaip gi čia dabar su Štromo nesutiksi! — būtų ypatingai gerai, jeigu net ir respublikos prezidento institucija būtų išlaikyta, tegu sau vos ne vos apčiuopiamai, simboliškai beegzistuojanti!

Todėl, prisipažįstu, mane didžiai nustebino, stačiai prirenkę Vliko pirminko su diplomatijos šefu kovo 15 Romoj priimtios išvados formulavimas, anot kurio, girdi, — „tęstinumo pilnaties atkūrimas šiuo metu nėra aktualus“.

Kaip tai? Neaktualu yra gi tik tai, kas nėra pakankamai svarbu, kad turėtų būti akcijos objektu, ir kad tuo būtų verta aktyviai rūpintis. Išvadoje neaktuali reikalu yra vadinamas „tęstinumo pilnaties atkūrimas“, kur „tęstinumo pilnaties“, be abejo, yra eufemizmas respublikos prezidento institucijos egzistavimui vadinti. Neaišku, kam čia to eufemizmo reikėjo: lyg tikrasis tos institucijos vardas būtų koks padorioj draugė netartinas žodis... Nejaugi tikrai mūsų politinių veiksmų pačiose viršūnėse Lietuvos respublikos prezidento institucija — nebeaktualus ir nebeminėtinas?

Norėtusi tikėti, kad posakis „nėra aktualus“ kaip nors netyčia, per neapsižiūrėjimą į vados formulę pateko. Gal iš tikrųjų buvo manyta pareikšti, kad — nors Lietuvos Respublikos Prezidento institucija išsaugoti egzistuojančią mums visada buvo, yra ir bus aktualu, deja, dabar konkrečių žygių tuo reikalu imtis būtų nepraktiška.

Su taip, kad ir nelinksmai, formuluota išvada nesiryzčiau ginčyti. Tik sakyčiau, kad kaip tik šiuo metu yra aktualu pasakyti, koki motyvai tokia išvada diktuoją. Kai motyvus žinantieji jų nesako, tai tenka patiems sau manyti juos bent apytikriai apčiuopti.

(Bus daugiau)

LITUANISTINIAI DARBAI IR PLANAI LIETUVOJE

Gegužės 30 d. „Tiesa“ atspausdino akademiko K. Korsako straipsnį „Reikšmingi žingsniai lietuvių filologijos baruose“, kuriame apžvelgiama, kas daroma ar ruošiamasi daryti kurioje lituanistikos srityje. Kad darbas būtų planingas ir koordinuotai vykdomas, prižiūri K. Korsako pirmininkaujama probleminė taryba.

Mokslių akademijoje įsteigto specialų filologijos institutą, buvo pradėti leisti tokie serijiniai leidiniai, kaip „Literatūra ir kalba“, „Lietuvių kalbotyros klausimai“, „Literatūra“, „Kalbotyra“, „Baltistica“, „Kalbos kultūra“, „Mūsų kalba“. Vieni tų leidinių yra dažnesni, kiti retesni, vieni skirti moksliniams tyrinėjimams, kiti daugiau praktikos reikalams.

Kalbotyros srities paskutiniojo penkmečio darbus K. Korsakas šitaip aptaria: „Ji praturtėjo keliais stambiais veikalais: akademino „Lietuvių kalbos žodyno“ 10 tomu, pirmu išsamiu atskiros tarmės (šiaurės rytų dūnininkų šnektų) žodynu, frazeologijos žodynu, lietuviškų asmenvardžių Vilniaus mieste XVII a. žodynu. Be to, jau atiduotas leidyklaiz tambus šironimų žodynas ir pirmoji stikbalio širnydo žodyno naujas jubiliejinis leidimas, rengiami spaudai etimologinis Lietuvos TSR hidronimų ir lietuvių pavardžių žodynai bei keletas įvairių sričių terminijos žodynų“.

Didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ jau renkamasis spaustuvėje 11 tomas, ruošiamas spaudai 12 ir rašomas 13 tomas.

Išleistas keturtomio „Lietuvių kalbos atlaso“ I tomas (II tomas būsiąs atiduotas spaudai šį penkmetį). Baigus leisti tritome „Lietuvių kalbos gramatiką“ ir praktinės paskirties leidinius „Lietuvių kalbos rašyba ir skryryba“ ir „Kalbos praktikos patarimai“, visuomenė pradėjusi domėtis kalbos kultūros ir rašybos norminimo klausimais, tai Mokslių akademijos lietuvių kalbos komisija priėmė ir paskelbė visiems privalomas taisykles.

Esanti ruošiamą lietuvių kalbos gramatiką rusų kalba, pradėta rašyti lietuvių kalbos istorinė gramatika ir literatūrinės lietuvių kalbos istorija, baigiami keli monografiniai darbai apie atskiras lietuvių kalbos gramatinės kategorijas bei sintaksės problemas.

Literatūros mokslo srities svarbiausiu pastarojo meto pasiekimu K. Korsakas lai-

ko pernai metais rusų kalba išleista „Lietuvių literatūros istorija“. Ta istorija, tik išplėsta, būsiama išleista ir lietuvių kalba dviem tomams. Ruošiamas lietuvių literatūros kritikos chrestometijos trečiasis tomas.

Netrukus pasirodysiančios stambios monografijos apie Silvestrą Valiūną, Povilą Višinskį ir Kazį Borutą. Rašomos monografijos apie Balį Sruogą, Mariją Pečkauskaitę-Šatrijos Ragana, Juozą Paukštelį, Aleksandrą Gudaitį-Guzevičių, Joną Šimkų, Bronių Pranskų-Zaliojį ir kt. Jau parengtos ar baigiamos rengti monografijos apie XX amž. lyriką, apie realizma lietuvių literatūroje, apie lietuviškąjį romanizmą, lietuvių XX amž. apsakymą, dramaturgią, prozą.

Pradedamas leisti lietuvių liaudies dainynas. Jį sudarys keliolika atskiros tematikos tomų. Jau atiduotos leidyklaiz „Vaikų dainos“ — pirmasis tos serijos tomas.

RADO ULMANIO KAPĄ

Naujos žinios apie Latvijos prezidento Karolio Ulmanio kapą gautos dabar iš Latvijos. Laiške buvusi pridėta ir jo kapo nuotrauka.

Viename laiške taip parašyta: „Vasarą turistų grupė iš mano šalies su ekskursija buvo nuvažiavusi į pietus. Ir ten visai netikėtai buvo rastas Karolio (Ulmanio) kapas. Paskutinėmis jo dienomis Ulmanis buvo patalpintas ligoninėje ir ten miręs. Jo kapas visai paprastas su uždėtu grani-to akmeniu, be užrašo, kur tai prie Gruzijos karo kelio rajono. Vietiniai senieji gyventojai žino kapą ir gali parodyti...“

Antrame laiške rašoma: „Latvių menininkas Čaunė (jau miręs) prieš daug metų apkeliavo Kaukazą ir tarp kito aplankė Gruziją, kur Gori mieste, eidamas pro kapines, pasukęs į aplankyti. Jis pradėjęs apžiūrinėti kapines ir ten susitikęs su kapinių senu sargu. Pradėjęs su juo kalbėti. Tas sargas paklausęs jį, iš kur jis? Menininkas atsakęs, kad jis turistas, atvažiavęs iš Latvijos aplankyti Kaukazą. Kapinių sargas kiek susimąstęs, prabilęs, kad šiose kapinėse 1942 metais buvo palaidotas agronomas Ulmanis, kuris buvęs žymus Latvijos valstybininkas. Toks pasakymas sudomino menininką ir jis paprašė nurodyti jam to agronomo kapą. Senasis sargas jam to kapą ir nurodė.“

A. T. (Draugas)

Skaitytojų laišškai

PATARIMAS AR PASITYČIOJIMAS?

Kazys Leonas „E. Lietuvio“ Nr. 22, greičiausia, atsilepė į mano rašinį, kuriame aš labai širdingai ir be jokių paslėptų minčių patariau visiems, ypač viengungiams ir šeimoms, kurios čia neturi artimų giminių, kad, kol dar gyvi ir sveiki, parašytų testamentą. Atsiminkime visi ir labai prašyčiau, kad ir Kazys Leonas įsidėmėtų, jog testamentą surašymas nėra pasityčiojimas, o gyvenimo realybė, pareigos atlikimas ir savo reikalų sutvarkymas. Gyvenimo praktika ne kartą parodė, kad bemaž visada nukenčia tie, kurie į savo reikalus žūri pro pirštus arba visai į tai nekreipia dėmesio.

Kazys Leonas kaltina ir lietuvių visuomenę, kad ji atstūmė daugelį viengungių, kurie „dėl šventos ramybės ir nenorėdami tapti „raupsuotaisiais“ tarp savųjų, susilaikė nuo vedybų ir liko „senstančiais viengungiais“. Kažin, ar jau taip iš tikrųjų ir buvo? Žinau, kad bemaž kiekvienoje lietuvių kolonijoje yra viengungių. Tačiau daugelis yra įsijungę į lietuvišką veiklą, o kai kurie yra net ir labai aktyvūs lietuviškosios veiklos vadovai. Kai lietuvių kolonijos rengia tautinius ar kitokius minėjimus, skelbia „Europos Lietuvių“ ir kviečia visus. Rengėjai visų laukia. Daugelyje lietuvių kolonijų moterys rengia bendras kūčias, daugiausia dėl to, kad mūsų berniukai dobilėliai nebūtų vieniši ir nenuobodžiautų. Bemaž kiekvienoje lietuvių kolonijoje yra DBLS skyriai. Visus ten kviečia. O ar visi ateina? Tai kas gi juos atstūmė?

O kad jie liko viengungiais ir nesusirado sau gyvenimo draugės, tai daugiausia dėl asmeninių priežasčių. Jas tik tie „nelaimingieji“ degalėtų ir pasakytų. Vienas gal nerado sau tinkamos merginos, kitas gal žmoną ar mylimąją paliko Lietuvoje, o gal kitam ir drąsos trūko. Juk buvo ir tokių, kurie išdriso užkalbinti merginą ar ją išvesti šoko tik tada, kai kišenėje turėjo jau tik apytūstį pusbutelį. Aišku, kad tokiais merginos ir nesusižavėjo. O tie, kurie turėjo sunkių pergyvenimų frontuose ar NKVD kalėjimuose, nedrįso vesti, nes jautėsi dar ligoniais esą. Kiek buvo dar kitokių priežasčių, kurių mes nežinome ir niekada nesužinosime.

Aišku, kur yra tokių vienišų bernelių, gal jau ir susenusių ir paliegiusių, reikia juos užjausti, reikia juos globoti. Tai mūsų visų lietuviškos širdies pareiga. Ir jeigu jie parašys testamentą, tai sau parašys, savo pareigą atlikti.

J. Vaidutis

RUSAI VIS TIEK YRA DIDIEJI VELNIAI

Kai 1977 metais Amerikos ir Kanados lietuvių spaudoje paskelbiamas rašinėlius, kad reikėtų liautis mūsų Tėvynės Lietuvos okupantų rusus vadinti „didžiuoju broliu“, susilaukiau daug teigiamų pritarimų, taip pat ir pastabų, kad išsireiškimai „didysis brolis“ gimė kaip ironiška šėtonystės išraiška.

Betgi pripažįstama, kad rusai savęs nevadina „didžiuoju broliu“, jie tik nori, kad kitos tautos juos tokiais vadintų. Taip pat rusai kitas jų okupuotąsias tautas vadina „broliais“. Taigi, ir patys rusai esą kaip broliai...

Sutinku, kad nė joks padorus lietuvis negalvoja, jog jam rusas yra „didysis brolis“ tikrąja žodžio prasme. Jis galvoja, kad rusas yra šėtonas okupantas. Betgi pajaučia, pašalpa ir net neapykantą, kokia yra lietuviuose prieš rusus, nepakeičia tikrosios žodžio „brolis“ prasmės, kuris yra teigiamas ir nederėtų būti iškreipiamas į kitokią prasmę. Brolis yra broliu, sesuo se serimi, medis medžiu, saulė saule, o velnias velniu. Prasmių maišymas kaip tik ir yra viena komunistinių pastangų klaidinti, skaldyti visuomenę, įnešti neaiškumą ir sąvokų sumaišymą. To kaip tik ieško ir siekia komunistai-rusai. Ant tokios meškerės neturėtų pakliūti galvojančios lietuvių, ypač rašantieji, darantieji pranešimus ar susirinkimus.

Kai kas bando teisintis, kad, esą, okupantus rusus „didžiuoju“ ar „vyresnioju“ broliu vadina visos nerusiškos tautos. Betgi manęs tai nė kiek netikina. Priešingai, tai tik parodo, kad tai yra sąmoninga okupantų rusų taktika sumaišyti pavergtųjų išsireiškimų sąvokas ir neigiamą okupanto prasmę paversti iškvepiama ar net humoristine sąvoka. O iš humoro galima pasijuokti, taigi galima juoktis ir iš tokių, kuriems okupanto sąvoka gali būti neigiamos prasmės.

Sakoma, girdi, pašalpa „didysis brolis“ esanti paplitusi okup. Lietuvoje ir visai ją vartojantieji žino, ką tai reiškia ir kokia prasme talkoma. Betgi jei taip, tai ir vėl: bijomasi okupantą vadinti tikruoju vardu ir dangstomasi įklijuotomis raudonomis plunksnomis.

Okupantų rusų nevadinkime „didžiuoju broliu“ ar „vyresnioju broliu“, bet kruvinam okupantui deramu vardu be jokių kabučių.

Algirdas Gustaitis

KODEL STEIGTINAS J. LŪŽOS FONDAS?

Skaitytė prieš kelias savaites „Europos Lietuvių“ Br. Daunoro įsamiąją pasiūlymą įsteigti a. a. J. Lūžos fondą paminklui jam pastatytį arba kurti jam jau-

nuoliui-jaunuolei sušelpiti ir tuo prisiminti netektąjį vieną veikliųjų lietuvių.

Tarp kitų savo nuomonę dėl velionies nuveiktųjų darbų ir jo nuopelnų lietuvių išsivijai D. Britanijoje pasisakė ir P. B. Varkala, kuris dideliu svoriu, gal būt, ir nulėmė fondo sudarymą ir jo struktūrą bei paskirtį. Atrodytų, kad čia daugiau jau nėra ką bepridėti arba pakeisti.

Tačiau aš pirmoje eilėje norėčiau suabejoti dėl mūsų kartais jausmais paremtų, klaidingų asmens vertybių nustatymo. Antroje eilėje — pats fondas turėtų būti ne asmeniškasis, bet lietuvių, t. y. visos D. Br. Lietuvių S-gos nuostatais tvarkomas. Toliau — fondas turėtų būti nuolatinis ir skiriamas lietuvių jaunimui suburti, priekelti jame tautinei dvasiai ir įgalinti norinčius jaunuolius-jaunuoles įsijungti į kovą už Lietuvos nepriklausomybę.

Grįžtant prie a. a. J. Lūžos, reikia pasakyti, kad aš irgi pažinau jį — teko keletą kartų susitikti ir pasikalbėti. Kaip agronomas buvo Sodyboje ūkvedžiū-barmanu. Suorganizavo skyrių pinigais (suaukotoais) „Vaisių Sodą“, pro kurį ir dabar praeinant gėda ir nusivylimas apima. O turėjo būti „lietuviškas sodas“. Redaguodamas „Europos Lietuvį“, taip pat ypatingą stebuklą neparodė. Tad, mano nuomone, jo išantoji lietuviškos vago nė kiek ne geresnė už kitų Britanijoje gyvenusių lietuvių vagą. Aš čia, geriausiai norais viską sverdamas, nematau jokio didesnio skirtumo tarp J. Lūžos ir kitų mirusiųjų lietuvių. Mano asmeniškasis troškimas būtų, kad fondas būtų nebūtinai kurio nors Britanijos lietuvių vardu pavadintas, bet Lietuvoje likusio ir karžygiškai žuvusio jaunuolio, kuris mirties agonijoje šaukė: „Tegyvuoja Neoriklausoma Laisva Lietuva!“ To jaunuolio vardas yra — Romas Kalanta. Ten yra ir daugiau tokių pasiaukojusių jaunuolių, reikėtų tik gerai patvirtinti to paties „Europos Lietuvių“ senuose puslapiuose. Kalantos vardas suartintų mūsų augantį jaunimą su Lietuvoje pasilikusiais ir kovojančiais fizine ir dvasine kovą jaunuoliais, tai paskatintų ir išsivius jaunuolius į bendrą kovą atgauti Lietuvai laisvę. Iki tai įvyks, reikia padėti jauniems susior-ganizuoti ir visomis priemonėmis nušviesti visam pasauliui carų padarytą ir toliau daromąją genocidinę ir rusinimo skriaudą lietuvių tautai.

P. S. Jei P. B. Varkalos sudarytas dvikartinis asmeniškasis Lūžos fondo konkursas turėtų tik kaip tokį omenį, tada pareiškime turėjo tai būti aiškiau nurodyta, ir aš iš anksto atsiprašau, kad išreiškiau nepasitenkinimą

Kazimieras Šova

SVEIKINIMAS S. BOSIKUI

Sveikiname Stasį Bosikį 50 metų sukakties proga ir linkime sulaukti kitų 50 metų sukakties ir vis darbuotis tame pačiame darbe, kurį dabar dirba.

Mūsų pažintis užsimėgė maždaug prieš 27 metus, kai Stasys trumpą laiką buvo mūsų namų gyventojas. Pažintis tęsiasi ir gal tęsis tol, kol būsime gyvi.

J. ir O. Liobės

Gražu mūs Lietuvoje

NETIKUSI VEISLĖ

— Kolūkiečiai pasakojo, esą Čistapolio ir Azytėnų sandėliuose grūdai genda, — užsiminė vieną žiemos dieną Kėdainių rajono „Šušvės“ kolūkiečio pirmininkas A. Gaurilčikas vyriausiajajai agronomei A. Skabickaitėi.

— Grūdai ne saldainiai — neištirps. Kai atšils — pažiūrėsiu. O jei koks apgėdys ir pasitaikys, kiaulėms sušersime, — nusiramino grūdinkystės vadovė.

— Gerai sakai, nebūtų kiaulė — ką duodam, tuo tegu ir džingiasi, — pritarė vyr. zootechnikė G. Staniulienė.

Be rūpesčių, vargelių bėgo specialistų dienos. Ir pirmininkas dėl grūdų galvos nekvaršino — vis tiek neneis perniek. O per tą laiką spėjo sugesti 1.000 tonų miežių ir kviečių.

— Pirmininke, kiaulės serga, — vieną rytą suserinavusios kontorion atskubėjo fermos darbininkės.

Dairosi po gardus G. Staniulienė, o ten — vienos riestasnuokės vaikšto sverdindėdamos lagrliuotos, kitos — visai nebesikelia.

— Netikusi veislė. Tokios lepūnėlės mums netinka, dėl jų tūkstantinius nuostolius apturėsime. Parašysiu mokslininkams, kad atsparesnė išvestu. Mums reikia tokių kiaulių, kurios ne tik sugedusius grūdus, bet ir žvyrą išdamos gerai augtų.

A. Dainytė, A. Dumbra („Valstiečių laikraštis“)

DRUSKININKŲ ŽEMDIRBIŲ GYDYKLOJE

Pasirodo, pačiame Druskininkų kraštyje yra „Eglės“ sanatorija, skirta specialiai žemdirbiams.

Joje, kaip rašo „Valstiečių laikraštis“, per metus pailsi ir pasigydą apie 8.000 žemdirbių. Besigydančiais rūpinasi daugiau kaip 60 gydytojų ir vidurinio medicinos personalo.

LIETUVOJE

GAMINAMI SUVENYRAI MASKVOS OLIMPIADAI

Šiaulių odos-galanterijos fabrikas jau išsiuntęs į Maskvą 13 rūšių suvenyrinių gaminių su būsimosios olimpiados ženklais.

Olimpiadai ženklukus, smeigtukus, raktų laikiklius ir kitokius medžio ir odos dalykėlius paskubom gamina dar Vilniaus ir Kauno „Dailės“ kombinatai ir Druskininkų meno dirbinių įmonė.

Olimpiada bus tik 1980 m.

POEZIJOS PAVASARIS LIETUVOJE

Šimet gegužės mėn. pabaigoje Lietuvoje taip pat buvo suorganizuotas tradicinis poezijos pavasaris, jau keturioliktas.

Daug kur buvo surengti literatūros vakarai, išleistas almanachas „Poezijos pavasaris“.

LIEUVOS DELEGACIJA KONGE

„Tiesos“ pranešimu, į Kongą atvyko Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos delegacija ir atšviežio vokalinį-instrumentinį ansamblį, kuris surengė keletą koncertų.

JAU SIEMET NUSKENDO APIE 100 ŽMONIŲ

Lietuvos skustančiųjų gelbėjimo draugijos instruktorius P. Merkininkas gegužės 24 d. „Tiesoje“ rašo, kad Lietuvoje šimet jau nuskendo beveik šimtas žmonių.

Palikti vieni be priežiūros, vaikai nuskęsta vandens duobėse, kūdrose, upėse, suaugusieji pavirtus valtimis.

NUSIKALTĖLIAI NUBAUSTI

Buvo vidurnaktis. Slapta įsibrovę į butą, du neprašyti svečiai pernai rugpjūčio mėnesį užpuolė Kapsuko rajono Plutiškių parapijos kleboną Kazimierą Juškevičių. Naudodami smurtą, jie pagrobė penkis tūkstančius rublių, vertingų daiktų.

Teisingumo organai išaiškino, kad nusikaltimą padarė ne kartą teisti Petras Zupkus, gim. 1946 m., ir Stasys Brilius, gim. 1932 m. Abu buvo neblaivūs, abu užsigėdė paraziitiniam gyvenimui pasipildyti turto.

P. Zupkus prieš keletą metų apiplėšė Onos Janušauskienės butą, kitąsyk buvo nutvertas plėšikaujant Kaune. Kalvarijiečių Stasys Brilius irgi dar panašius nusikaltimus. Liaudies teismas ne kartą juos bėgdė, bet nė vienas nepadarė išvadų, vengė visuomenę naudingo darbo, girtavo, piktybiškai vengė mokėti savo vaikams alimentus.

Kapsuko rajono liaudies teismas P. Zupkui nutėisė dešimt metų laisvės atėmimo, S. Brilius nubaustas devyneriems metams laisvės atėmimo. Iš abiejų priteista nukentėjusiajam K. Juškevičiui atlyginti materialinę žalą.

J. Meškauskas („Tiesa“)

P. CVIRKOS GIMIMO SUKAKČIAI

Dabar Lietuvos spaudoje ir atitinkamuose iškilminguose posėdžiuose buvo paminėta buvusio aukšto saugumo įstaigų pareigūno ir rašytojo A. Guzevičiaus-Gudaičio gimimo 70 m. sukaktis (jis yra miręs).

Tačiau 1979 m. kovo 12 sukaiks 70 m., kai gimė rašytojas Petras Cvirka. Tą sukaktį ruošiamasi minėti kur kas plačiau ir iškilmingiau negu Guzevičiaus. Jau dabar sudaryta komisija ir aptartas planas. Kaip „Tiesoje“ rašoma, vakarai bus surengti Vilniuje, Kaune ir Jurbarkė, vakaras-koncertas Maskvoje. Minėjimas vyks aukštesiose, specialiosiose ir vidurinėse, bendrojo lavinimo ir profesinės technikos mokyklose, literatūros vakarai, pokalbiai, susitikimai su jo amžinininkais, rašytojais, literatūros kritikais, pedagogais, visuomenės veikėjais planuojami gamybiniuose kolektyvuose, kolūkiuose, tarybiniuose ūkiuose, bibliotekose, kultūros namuose, klubuose, lektoriumuose.

Bus mokslinės konferencijos, parodos literatūros muziejuje, viešosios ir mokyklų bibliotekose ir t. t. ir t. t., skaitymo konkursai, jo kūrinių inscenizacijos, dokumentiniai ir meniniai filmai, dailininkai ir liaudies meistrai kurs naujus kūrinius jo gyvenimo ir kūrybos temomis, pasirodys atminimo medaliai, leidyklos išleis leidinių, skirtų tai sukaktį, plačiai minės metines radijas, televiziją, laikraščiai, žurnalai, literatūrinė spauda.

Planas rodyti, kad taip plačiai dar joks lietuvis nebuvo ligi šiol minėtas.

IŠ „SLUOTOS“ HUMORO

APSIRIKO

— Nukentėjusioji, argi jums neatėjo į galvą, kokių tikslų kaltinamasis kvietė jus vakare į mišką? — klausia teisėjas.

— Žinoma, gerbiamas teisėjas, bet ar aš galvojau, kad jis mane apvogė!

NEPAŽINO

Susitikto du draugai.

— Mielasis! Kaip tu atrodoi? Kas tave taip apdraskė?!

— Mano nuosavas šuo.

— Kaip tai galėjo atsitikti?

— Matai, vakar grįžau namo blaivus, ir šuo manęs nepažino...

Europos Lietuvių Kronika

KRYŽIŲ ŽYGIS UŽ PERSEKIOJAMĄ BAŽNYČIĄ

Sekmadienį, birželio 25 d., Aylesford Friary, Maidstone, Kent, įvyksta jau trečiasis Kryžių žygis už persekiojamą Bažnyčią už Geležinės Uždangos.

Jis pradėdamas 11.30 val. koncelebracine misia, kurioms vadovaus vysk. Č. Sipovičius, MIC, su visais žygį dalyvaujančiais kunigais. 2 val. po pietų bus Kryžių žygio dalyvių rožinio eitynės.

Žygis pasibaigs palaiminimu, kurio metu kiekviena tautybė turės pagiedoti po vieną giesmę savo gimtąja kalba.

Kardinolas Hume kviečia visus britų katalikus tą dieną melstis už Tylinę Bažnyčią už Geležinės Uždangos.

Londono lietuvių parapijos vadovybė priėmė kvietimą dalyvauti iškilmėse. Dėl to birželio 25 d. lietuvių bažnyčioje tebus tik vienos mišios 8 val. ryto.

Autobusas išvažiuoja nuo Lietuvių Bažnyčios punktučiai 8.45 val. ryto. Norintieji pasinaudoti autobusu prašomi užsisaityti vietas pas Igną Dailidę telefonu 01-980-7463. Bus tik vienas autobusas. Už autobusą nereikės mokėti — visi vežami velni.

Londono lietuvių parapijos vadovybė kviečia visus Londono ir jo apylinkių lietuvius dalyvauti Aylesfordo Kryžių žygyje.

Lietuviams Aylesforde vadovaus kun. Vytautas Bagdanavičius, Jonas Babilius ir Ignas Dailidė.

Būtų gražu, kad lietuvių dalyvautų apsirėngusios tautiniai rūbai (ten dalyvaus apie 18 skirtingų tautybių).

Nepraleiskime progos viešai parodyti, kad mes ir mūsų pavergtoji tauta esame gyvi.

S. Kasparas, Londono Lietuvių parapijos Tarybos pirmininkas

DERBIŲ LENKTYNIŲ LOTERIJA

Londono lietuvių parapijos loterijoje laimėjo šie bilietai:

Pirmąją premiją laimėjo arklys „Shirley Heights“, bilieto Nr. 4517, Lietuvių Sodybos DBLS skyrius.

Antrąją premiją — arklys „Havaiian Sounds“, bilieto Nr. 2296, R. Fuller Sows-ton, Cambridge.

Trečiąją premiją — arklys „Reminder Man“, bilieto Nr. 2926, J. Matulev ičius, Londone.

Paskutinioji vieta teko arkliui „Pyjama Hunt“, bilieto Nr. 4055, E. Jackson, Sheffield.

Laimėtojai prašomi atsiųsti savo laimėjus bilietus, kad būtų galima išsiųsti laimėtojų premijas.

Londono lietuvių parapijos klebonas ir taryba dėkoja visiems talkininkams, platintiems bilietus, ir visiems, kurie, įsigydami bilietus, parėmė parapiją.

S. KASPARAS Į PLB SEIMĄ

Stasys Kasparas, D. Britanijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos pirmininkas, vyksta dalyvauti Pasaulio Lietuvių Seime. Jis išvyksta Torontan birželio 25 d. ir grįžta apie vidurį liepos mėnesio.

Mielą kolegą inž. Aleksandrą Vilčinską ir Marą Ezerkalns, sukūrusius šeimos židinį, nuoširdžiai sveikina ir saulėto gyvenimo linki

DBLS Centro Valdyba ir Lietuvių Namų B-vės direktoriai

Inž. ALEKSANDRĄ VILČINSKĄ ir p-lę MARĄ EZERKALNS, sukūrusius šeimą, nuoširdžiai sveikina ir linki laimingo gyvenimo

Juozas ir Ona Bendoriai

LONDONIEČIAI Į KANADĄ

Sąryšyje su PLB Seimu, Dainų švente ir Sporto žaidynėmis, gausus būrys D. Britanijos lietuvių išvyksta į Torontą: J. Semeta, M. Semetienė, V. Salčiūnas, L. Salčiūnienė, E. Bliūdžiūtė, K. Pivariūnas ir A. Kazėnas.

A. Pranskūnas su žmona išvyko į Vancouverį, Kanadoje, praleisti atostogas.

KAVALERISTAMS

Vienas anglas renka medžiagą apie kavaleries pulkų ietis ir vėliavėlių spalvas. Jis norėtų gauti ir Lietuvos kariuomenėje buvusius ietis bei vėliavėles.

Galintieji suteikti tokių informacijų, prašomi atsikiepti į „E. L.“ redakciją.

PAIEŠKOJIMAS

Paieškomas Malinauskas Aleksandras-Aleksiejus, gimęs 1906 m. Dokumentuose rašėsi Aleksas. 1946 m. gyveno Argyll House, Room 60, Kinlochleven, Argyllshire, 1948-58 m. — Woodliffe Hospital, Lenze, Scotland. 1960 m. — 19, Elizabeth St., Cheetham, Manchester 8.

Paieško sūnus Vytautas. Žinantieji prašomi rašyti: Mr. D. Mikulėnas, 27, Earl Howe St., Leicester LE2-ODH.

AUKOS

Spaudos reikalams aukojo: A. Kubilius — 0.50 sv., J. Galbuogis — 3.50 sv., K. Vaitiekaitienė — 0.50 sv.

LONDONAS

ISKYLA Į PAJŪRĮ

Sekmadienį, liepos 2 d. šv. Onos draugija ruošia iškylą į Clacton-on-Sea. Norintieji užsirašyti, prašomi paskambinti telefonu 504-5215, ar 550-3545. Autobusas kainuos lsv. 75 p.

TAS ŠEŠTADIENIO GRAZUS VAKARAS SU LANDSBERGIAIS

Birželio 10 d., šeštadienį, į Lietuvių Namus susirinkti su Landsbergiais ir pasiklausyti rašytojo naujo žodžio buvo susirinkę dailūs būrelis, gali sakyti, vis tų pačių šios programos išsilgusių lietuvių, kurie ir kitais kartais suėdavo pasigėrėti to svečio iš toli skaitymų. O Algirdas Landsbergis kas kelintai metai vis nepatingi užsukti į Londoną, kai tik kokie reikalai atveda jį iš JAV į Europą, ir tada vis padovanoja šia lietuviams literatūros vakarą.

Šįkart jis, pradėdamas programą, linksmam charakterizavo tipus rašytojų — literatūros vakarų dalyvių, kaip jie išeina savo kūrinių skaityti (tarp jų Leonardą Andriekų, Antaną Gustaitį ir pats save) ir kaip į jų laikyseną reaguoja klausytojai. Po to paskaitė dideles ištraukas iš romano su vokiško Muencheno užsienietiškais vaizdais.

Abu su žmona jie suvaidino ištrauką iš anglų kalbon A. Landsbergio išversto veikalų „Pasivaikščiojimas mėnėsienoje“, kuris buvo gautas iš Lietuvos ir J. Jurašo buvo pastatytas viename New Yorko teatre (veikalo autorius viešai nežinomas).

Programą rašytojas baigė paskaitydamas iš savo paties dramų „Šventasis narvas“.

O po programos būrys tautiečių su svečiais — Janina ir Algirdas Landsbergiais — pavakarieniavo. Vakarienis metu kalbėjo DBLS pirm. J. Alkis, P. B. Varkala, taip pat ir A. Landsbergis, kuris atsakinėjo į susirinkusiųjų jam iškeltus klausimus.

STOKE-on-TRENT

SOKIŲ VAKARAS IR MENO PARADA

DBLS Stoke-on-Trent skyriaus 25 metų veiklai atžymėti, 1978 m. liepos 15 d. ruošiami SOKIŲ VAKARAS IR MENO PARODA, kurie įvyks Town Hall, Tunstall, Stoke-on-Trent.

Meno parodos pradžia 7 val. Šokiai prasidės 8 val. Igi vidurnakties. Šokiai

gros E. Dragūno šokių muzikos ansamblis (be modernių šokių — Klumpakojis, Noriu miego, Suktinis, Valsas ir Polka). Pertraukos metu bus dainuojamos lietuviškos dainos. Skanių valgių bufetas, loterija ir baras. Įėjimas 1.00 sv.

Iš parengimą stokiečiai malonai kviečia kaimyninius skyrius, organizacijas ir pavienius lietuvius.

Skyriaus valdyba

A. A. ADELĖ JULIJANA BURSTEINIENĖ

Ištikta širdies priepuolio, gegužės 29 d. mirė Adelė Bursteinienė, 64 metų amžiaus. Tai jau pamišiojimo mirties dalgės aukta šioje kolonijoje. Velionė ir jos vyras yra kilę iš Raudondvario. Lietuvoje jis dirbo jūrininku Nemunu plaukiojusiuose laivuose, ji — šeimininkė. Čia, Stoke-on-Trent, buvo gražiai įsikūrę. Adelė būdavo dažna iškylų dalyvė. Buvo ji ir paskutiniame Nottinghamo koncerte. Paliko vyrą, sūnų su anūku ir dukterį su trimis anūkais Australijoje.

Kadangi buvo darbo diena, tai ją laidojant pamaldose ir kapinėse tik mažas būrelis lietuvių ir anglų dalyvaavo. Skyriaus pirm. V. Dargis tarė trumpą atsisveikinimo žodį.

Išėkis, Adele, ramybėje.

Kaimynas

GLOUCESTERIS

VARDINIŲ VAKARAS

Šeštadienį, birželio 24 d. Gloucesterio-Stroudo merginų ratelis rengia vardinių vakarą, kuris įvyks ukraimiečių klubo salėje. Programoje: senimo ir jaunimo pasirodymas. Veiks baras, loterija. Pradžią 6 val. vak.

Kviečiame atvykti iš arti ir toli. Prašome nesivėluoti. Pabaiga 11.30 val.

Jaunimas

BRADFORDAS

SUSITIKIMO VAISĖS

Prieš dvidešimt metų emigravęs į JAV, Br. Gudaitis su žmona, dukrele Rosemary ir jos bendradarbe Darlene Celano vėl apsilankė Anglijoje. Su visa svita sustojęs pas Vl. ir G. Brazaičius Halifaxe, turėjo gražių progų aplankyti savo draugus ir pažįstamus.

Birželio 10 d. Bradfordo Vyčio klube Gudaiciai surengė jaukias susitikimo vaises, kuriose dalyvaavo gausus būrys bičiulių, susirinkusių ne tik iš Bradfordo, bet ir iš Manchesterio, Rochdale bei Halifaxo. Skoningas vaisės parengė G. Brazaitienė ir O. Gudienė. Įpusėjus vaisėms, sveikinimo kalbas pasakė kun. J. Kuzmickis, A. Gudas, St. Grybas ir A. Bučys, o jiems gražiai atsiliepė Br. Gudaitis, jo dukterė Darlene. Nuotaika buvo pakilusi, kai tokia gražia proga buvo lyginamas gyvenimas Yorkshire ir Floridos, kur gyvena gražiai įsikūrę. Dvidešimt metų vis dėlto neįsivaizdė iš atminties senų pažįstamų ir draugų.

Tuo pačiu metu Huddersfielde pas St. ir E. Budrius viešėjo iš JAV atvažiuojant p. Dulaičiai, kurie dalyvaavo lietuvių pamaldose. Pažymėtina, kad liepos mėnesį p. Budriai skris į JAV aplankyti savo pažįstamus.

Tegyvuojia lietuviškas draugiškumas ir solidarumas!

J. K.

NOTTINGHAMAS

VARDINIŲ VAKARAS

Šeštadienį, birželio 24 d., 6 val. 30 min. Nottinghamo Moterų draugija rengia Antanų, Jonų, Petrų ir Povilų vardinių vakarą-balių ukrainiečių salėje, 30, Bendick Rd., Nottingham.

Šokiams gros orkestras. Įėjimas — 2.50 sv., įskaitant skanius užkandžius ir patį įspūdingą gėrimą.

Iš toli ir arti visus tautiečius kviečiame atsilankyti į šį mūsų tradicinį rengiamą vakarą. Prašome iš anksto registruotis pas valdybos nars Nottinghamo lietuvių klubą, arba telefonu Nottingham 605353.

D-jos valdyba

COVENTRY

LEAMINGTON SPA

MENO PARODA

Leamington Spa Meno galerijoje su ruoštoje paveikslų parodoje (26. V-17.VI) tarp daugelio anglų menininkų dalyvaavo ir mūsų tautietė Genovaitė Johnstonienė.

Parodą su ruošė Coventrio ir Warwickshire Menininkų draugija. Lankytojai galėjo pamatyti mūsų menininkės du kūrinius: „River Leam“ ir „Forest of Archacon“, abu paveikslai patys brangiausi parodoje.

MANCHESTERIS

MIRĖ STASYS MAIRONIS

Gegužės 30 d. širdies smūgio ištiktas staiga mirė S. Maironis, sulaukęs 59 m. amžiaus. Keletą mėnesių prieš mirtį turėjo trūkio operacijas abiejose pilvo pusėse. Vėliau sunegalavo širdis ir kurį laiką gydėsi ligoninėje, iš kurios buvo išleistas. Nuėjęs į bingo, mirė. Gyveno Patricroft, Eccles, nuosavame name.

Velionis gimė 1919 m. sausio 13 d. Smilgių valsčiuje, Panevėžio apskrityje. Ūkininkas. Jam teko tarnauti trijose kariuo-

menėse. Karo galo sulaukė būdamas prie ginklo. Atsidūrė V. Vokietijoje. 1947 m. atvyko į Angliją. Galiausiai ilgą laiką dirbo metalo fabrike dalių liejiku. Vedė vietos anglę ir susilaukė dviejų sūnų, kurių vienas yra sunkumų kilnotojas. Priklausė ramovėnams. Veikloje nesireiškė, bet su lietuvišiais ryšį palaikė.

Pomirtines apeigas atliko kun. V. Kamaitis. St. Mary's kat. bažnyčioje buvo atliktos gedulingos pamaldos ir pasakytas pamokslas. Pagal jo paties pageidavimą buvo sudėgintas Peel Green krematoriume birželio 5 d. Atsisveikinime dalyvaavo apie 50 žmonių, kurie sunėšė daug gėlių.

Liko liūdinti šeima ir giminės Lietuvoje.

Tegul, Stasy, tavo siela ilsisi ramybėje. Šeimą ir gimines visi giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

A. P-kis

SPORTO ŠVENTĖ

Birželio 24 d., 3.30 val. p. p. L. F. R. vienetą rengia M. L. S. klube sporto šventę su įvairia programa, kurioje bus šaudymas dėl taurės, žiedų metimas, bėgimas, be to, įvairūs žaidimai jauniems.

Kviečiame visus kuo skaitlingiau dalyvauti šioje sporto šventėje ir išmėginti savo sugebėjimus.

L. F. R. vienetas

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS

Liepos 15 d., 6 val. vakare L. K. V. S-gos „Ramovės“ Manchesterio skyrius rengia M. L. S. klube

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMĄ.

Programoje bus paskaita ir meninė dailis.

Kviečiame visus atsilankyti į minėjimą ir pagerbti mūsų garbiuosius didvyrius, kurie savo skrydį per Atlantą skyrė Lietuvos ir lietuvių tautos garbei.

Ramovėnų skyriaus valdyba

VOKIETIJA

MUENCHENO „RATUKE“

Gegužės 6 d. „Ratukas“ tikrai vėkriai turėjo sūktis, nes tą pačią dieną teko programą atlikti dviejuose parengimuose. Pirmiausia šokėjai šoko „Europa-Union“ dideliame parengime prieš Muencheno Rotušę, kur dalyvaavo daug politinių kalbėtojų, pasižymėjusių meno ir sporto atstovų bei folkloro grupės. Iš Rytų pabėgėlių dalyvaavo tik rumunų ir lietuvių šokėjai. Gražiai saulei šviečiant, didelės minios žiūrovų buvo susirinkę Marijos aikštėje, klausėsi politinių kalbų apie Europos rinkimus, gėrėjosi tautinių drabužių spalvingumu.

Be to, kai reikėjo rinktis į „Motinos dienos“ minėjimą „Susitikimo namuose“, kilio tokią audra su leda, kad ji išbaidė ne vieną pasirengusį eiti į Muencheno Apylinkės valdybos ir Moterų Klubų rengtą pobūvį.

Minėjime pagrindinį sveikinimą ir pranešimą padarė Apylinkės pirmininkas R. Hermanas. Sveikino Moterų klubo pirmininkė V. Hermanienė. Meninę programą išpildė „Ratuko“ jaunimas, į „Puokštę Mamytėi“ sudėdami visą savo meną ir širdį. Daugiau valandos užsėdėjusioje dailaus žodžio, poezijos, dainos, muzikos ir šokio pynėje dainavo Violeta Hermanaitė, palydint broliui Alfredui, daug poeto išdeklamavo Eglė Juodvalkytė, gitara grojo Rita Pauliukevičiūtė, ranklėmis — Diana Hermanienė, dailiai skaitė Danutė Barūnaitė ir Kristina Pauliukevičiūtė, Violeta Hermanaitė, Milda Landienė, Kristina Pauliukevičiūtė ir Kristina Zutaškaitė šoko motinos darbo šokius, Mečys Landas palydėjo akordeonu viso „Ratuko“ ir publikos dainuojamas mąstytes dainas, iš kurių pažymėtinos specialiai iš Los Angeles atsiųsta kompozitorės G. Gudauskienės „Lopšinė“ ir Vilniaus Aušros Vartuose nugirstą giesmę Marijai. Gražią pakelės kopolytėlės dekoraciją paruošė Danutė Barūnaitė.

Vaišių metu buvo tiek išsidaunuota, kad užkimsiomis gerklėmis teko skirstyti namo.

Atlikęs tokią rugiapiūtę, „Ratukas“ gegužės 12 d. keturiomis mašinomis iškeliavo dviejų savaitių atostogų į Ispaniją — Benidorm. Pigiai išsinuomavo 3 butus ant patį jūros kranto, 16 merginų bei vaikų ištiesė prieš saulę baltame smėlyje dar baltesnius kūnus, kurie, po dviejų savaičių parodo, pajudo, o kai kam nusidažė margai... Vieni plaukiojo laiveliais, kiti turėjo progos pajodinėti, buvo aistringai lošiama „Karasinka“, porą vakarų išdai nuotos visos dainos, aplankytos diskotekos, padaryta iškylų į artimesnes vietas, į didžiausią Ispanijos groį Canalobre. Kai kurie turėjo progos pasigrožėti visą valandą besitęsiančiu fontanu žaismu Barcelonoje.

Kai sugrįžus buvo dalintasi kelionės įspūdžiais, — kai kuriems labiausiai patiko saulė ir jūra, kai kam ispanų gitaristai, kitiems nepaprastai gausus klimatas, o visiems kartu: labai malonūs Ispanijos žmonės.

„EUROPOS LIETUVIŲ REIKALINGAS REDAKTORIUS

Dabar kol kas tik laikinai komisijos tvarkomam „Europos Lietuviai“ reikalingas nuolatinis redaktorius.

Suinteresuotieji prašomi rašyti D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Centro Valdybai, 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, Great Britain.

Venecuela

A. A. KSAVERAS STANIJAUSKAS

Venecueloje, gegužės 22 d. Maracay miesto ligoninėje mirė Ksaveras Stanijauskas. Palaidotas gegužės 23 d. miesto kapinėse. Velionis, Onos Kiselauskytės ir Baltraus Stanijauskų sūnus, buvo gimęs 1909 m. sausio 24 d. Raudonėje, Lietuvoje. Venecuelon atvyko iš Vakarų Vokietijos

1948 m. liepos 30 d. Visą laiką gyveno venecuelos Maracay mieste. Dirbo laikrodininku V. J. Bieliunų prekyboje — Casa Europa.

Vanda Bieliunienė visu nuoširdumu juomi rūpinosi nepagydomos ligos (buvo suparalizuotas) metu ligoninėje bei tikrai kultūringu, su religinėmis apeigomis, laidotuvių suorganizavimu.

Jeigu atsiųstų gimių ar pažinusiųjų velionį Ksaverą Stanijauską, daugiau informacijų galėtų gauti šiuo adresu: Sra. Vanda Bieliunas, Casa Europa, Maracay, Apartado 4599, Venezuela.

Brazilija

LIETUVIŲ SODYBA BRAZILIJOJE

Lietuvių sodyboje prie Sao Paulo miesto buvo išparduoti visi sklypai, jų net pritrūko, tai norima dar pripirkti žemės — padidinti visą plotą.

O toje sodyboje šiuo metu statomi nameliai seneliams ir bendras pastatas miesto lietuvių reikalams. Liepos mėn. norima toje sodyboje surengti pirmąją jaunimo stovyklą, į kurią laukiama talkininkų iš JAV.

LIETUVISKOS PAMALDOS

NOTTINGHAME — birželio 25 d., 11.15 val., Lietuvių Židinyje.

KETTERINGE — birželio 25 d., 14 val., St. Edward's, London Rd.

NORTHAMPTON — birželio 25 d., 17.30 val., St. John's, Bridge Street.

MANCHESTERYJE — birželio 25 d., 11.30 val., St. Chad's bažn., Cheetham Hill Rd.

NOTTINGHAME — liepos 2 d., 11.15 val., Lietuvių Židinyje. Pamaldas laik svečias kun. Vyt. Bagdanavičius, MIC. Jis išpažinčių klausys prieš Mišias.

„GENEROLAS POVILAS

PLECHAVICIUS“

Birželio mėnesį pasirodys gen. P. Plechavičiaus monografija. Knyga 300 puslapių, gausiai iliustruota, kietais viršeliais su aplanku.

Knygos 1-ąją dalį parašė Petras Jurgėla, Lietuvos kariuomenės kapitonas, buvęs „Kario“ redaktorius, gerai pažinęs generolą, atsivežęs gausų archyvą, kuriuo ir pasinaudojo, rašydamas apie generolo karinę tarnybą ir jo žygius.

Knygos 11-ji dalis apima prisiminimus, kurie smulkiau paličia 1918-19 metus, veiklą Zemaitijoje, pokario metus, pasitraukimą Vokietijoje, veiklą vokiečių okupacijos metu ir t. t.

Knyga bus galima gauti tik iš anksto užsisakius ir apmokėjus.

Kaina, įskaitant persiuntimą, 6 sv. 90 p. Užsakymus siųsti: DAINORA, 14 Priory Rd., Kew, Surrey.

UŽKIETĖJUSIEJI KVICEIAMI ATSILYGINTI

Dabar buvo išsiuntinėti raginimai susimokėti prenumeratorius mokestį visiems tiems, kurie yra skolingi už „Europos Lietuvius“ ar Nidos Klubą leidinius. Kas tokius priminimus gavo, daugumas jau siunčia pinigų. Vieni siunčia, kiti, tikimės, tuoj siųs.

Tačiau yra nedidelė dalelė tokių prenumeratorių, kurie, matyt, galvoja, kad laikraščio paruošimas, spausdinimas ir siuntinėjimas nieko nekainuoja, dėl to jie nesiliepia į jokių priminimų ir raginimų. Skaite ir tyli, gauna, bet neduoda.

Kreipiamės čia viešai į tokių širdis ir kišenes. Jeigu tokių neįautriųjų skaičius padidėtų, turėtume sustabdyti laikraščio leidimą!

Imkite vieną kartą ir jūs atsilyginkite!

Kvietimas

į šaunų pasilinksminimą

Londono Socialiniam Klube

šeštadienį, birželio 24 d. 1978 m. 8 v.v.

JONINIŲ PETRINIŲ IR POVILINIŲ
VAKARĄ.

Gros puiki muzika — bus skanių užkandžių
vyks labai gera loterija.

Įėjimas — £1.00

Iš pelno bus paremtas Tautos Fondas.
Ruošia Londono DBLS Pirmas Skyrius.